

EGYEZTETÉSI ANYAG

ÉRD MEGYEI JOGÚ VÁROS ANTISZEGREGÁCIÓS TERVE

AZ INTEGRÁLT VÁROSFEJLESZTÉSI STRATÉGIA RÉSZE

2008. április 18.

Megbízó: Érd Megyei Jogú Város Önkormányzata

Megbízó képviselője:

Készítették:

Munkatársak:

Sz. Mosoni Dóra

Magyar Zsófia

Váradi Zsuzsa

Rácz Andrea

Tendli Krisztina

Láposi Roland

Budapest, 2008. április

© ECORYS Magyarország Mérnöki Tanácsadó Kft.

Ecorys Magyarország Kft
1114 Budapest, Kemenes u. 6
Tel / Fax: +36-1-266-2482
info@ecorys.hu

TARTALOM

TARTALOM.....	3
BEVEZETÉS.....	4
I.1. Az érintett városrészek főbb jellemzői	5
I.1.1. Az akcióterületek és a szegregátumok lehatárolásának szempontjai.....	6
I.1.2. A város és az érintett városrészek helyzetértékelése.....	6
II. A ROMA NÉPESSÉGET MAGAS ARÁNYBAN KONCENTRÁLÓ VÁROSI SZEGREGÁTUMOK, TELEPEK, TELEPSZERŰ KÉPZŐDMÉNYEK HELYZETELEMZÉSE	14
II. 1. A szegregátumok helyzetelemzése	15
II.1.1. A KSH által kijelölt területek rövid bemutatása.....	17
II.1.2. A szegregátumnak minősített területek részletes helyzetelemzése.....	18
II.1.3. A 2. számú szegregátum részletes helyzetelemzése	28
II.1.4. A szegregátumnak jelölt, de a mutatók alapján annak nem minősülő területek bemutatása	37
III. ANTISZEGREGÁCIÓS PROGRAM	45
III.1. A roma népesség integrációját elősegítő városi intézkedések	46
III.1.1. A 2007-13 között tervezett beavatkozások.....	46
III.1.2. A programok eszközürendszere	47
FÜGGELÉK	63

BEVEZETÉS

Érd városa 2008-ben elhatározta, hogy a város teljes közigazgatási területére elkészítteti az Integrált Városfejlesztési Stratégiát (IVS). Az IVS megalapozó munkarészei után vázolja a város jövőképét, a fejlesztések célrendszerét, az ezekhez kapcsolódó legfontosabb feladatokat városrészenként. E tanulmány keretein belül került megalkotásra jelen Antiszegregációs Terv, amely a település és egyes városrészeinek elemzését, fejlesztési elképzeléseit, valamint a város különböző fejlesztési programjait, koncepcióit vizsgálja meg a város egészére és a szegregátumaira vonatkozóan, elsődlegesen a társadalmi hatásokra fókuszálva.

Az Antiszegregációs terv elsősorban területi dimenzióban, a szegregációs folyamatok szempontjából vizsgálja az esélyegyenlőségi problémák meglétét egy adott településen. Az Antiszegregációs terv célja, hogy a város felmérje azon területeit, ahol a szegregáció már megindult, illetve ahol előrehaladott állapotban van, és a fentiek szellemében kidolgozzon a szegregáció oldására irányuló programokat.

A munka célja

Jelen Antiszegregációs Terv az Önkormányzati és Területfejlesztési Minisztérium Területfejlesztési és Építésügyi Szakmai Államtitkársága, Városrehabilitáció 2007-2013-ban Kézikönyv városok számára (Bp. 2007. október 5.), 2.sz. melléklet: Útmutató az Antiszegregációs terv kidolgozásához tematikája alapján készült el, amely az Egyenlő Bánásmódról és az Esélyegyenlőség Előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. Törvény 35. §-át vette figyelembe.

A 2003. évi CXXV. törvény szellemében írandó települési esélyegyenlőségi program különösen a **lakhatás** illetve a **szociális szolgáltatásokhoz**, és az **infrastruktúrához** való hozzáférés terén megvalósuló **esélyegyenlőség** előmozdítását kívánja ösztönözni. A kutatások szerint az ezeken a területeken jelen lévő szegregációs és szelekciós mechanizmusok korlátozzák az egyenlő hozzáférést a szolgáltatásokhoz, és tovább mélyítik a társadalmi különbségeket. A jelenség nem csak a hivatkozott törvény kapcsán vet fel kérdéseket, hanem gyengíti a társadalmi kohéziót és rontja Magyarország versenyképességét.

A tanulmány célja egy olyan antiszegregációs terv kidolgozása, amely enyhíti a településen belüli esélyegyenlőtlenséget, a leszakadó társadalmi rétegeknek számára pedig lehetőséget biztosít a társadalmi beilleszkedéshez, integrációhoz.

A szegregáció fogalmát a szakirodalom leggyakrabban a területi elhelyezkedéssel, lakhatással és az ebből következő intézményi elkülönüléssel/elkülönítéssel kapcsolatban használja. Szegregációnak nevezzük azt a jelenséget, amikor egy-egy településen belül a különböző társadalmi rétegek, etnikai csoportok stb. lakóhelye erősen elkülönül egymástól. A szegregáció együtt jár a jövedelmi viszonyok és a települési infrastruktúra lényeges egyenlőtlenségeivel.

Szegregátum a településeknek azon területei érinti, ahol az aktív korú népességben belül a **legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya mindkét mutató tekintetében magasabb, mint 50%**. A KSH és az önkormányzat ezen mutatók alapján határozta le a városban lévő szegregátumok területét, és ezekre vonatkozóan szolgáltatott adatokat.

Az esélyegyenlőség érvényesítése érdekében különös figyelmet kell fordítani minden infrastrukturális fejlesztés és település-rehabilitációs támogatás esetén az alacsony státuszú

lakosok helyzetére. Kiemelten fontos a település különböző pontjain lakók részére az (szociális) infrastruktúrához való hozzáférés- biztosításának gyakorlata és annak vizsgálata, hogy érvényesül-e a településen a diszkriminációmentesség, szegregációmentesség.

Alapvető feltétel a település rehabilitációs projektjeinek támogatásához: az alacsony státuszú lakosok által lakott településrészekben a további lakásállomány-növekedést megakadályozó, azt csökkentő, a diszkriminációmentesség, szegregációmentesség és az esélyegyenlőtlenség csökkentése érdekében folytatott esélyteremtő tevékenység tervszerű dokumentálása a települési esélyegyenlőségi programok kidolgozásával és megvalósításával.

Az alacsony státuszú lakosok esélyegyenlősége előmozdításának elengedhetetlen feltétele az egyenlő hozzáférés biztosításán túl, olyan támogató lépések, szolgáltatások tervezése és megvalósítása, amelyek csökkentik munkaerő-piaci hátrányaikat, javítják foglalkoztatási esélyeiket.

Az antiszegregációs terv a település jövőjét próbálja prognosztizálni a fejlesztések tükrében, és olyan elveket, irányokat meghatározni, amelyek a legjobb eredményeket érhetik el a lakosság életkörülményei javításában.

Az Anti-szegregációs terv tehát csak egy, de igen fontos részét képezi a települési esélyegyenlőségi program kidolgozásának.

Az IVS-hez készített átfogó helyzetelemzés nyomán kialakított városrehabilitációs terv kiemelten kezeli, hogy Érd minden városrészében **diszkriminációmentesség** és **szegregációmentesség** érvényesüljön.

I.1. Az érintett városrészek főbb jellemzői

I.1.1. Az akcióterületek és a szegregátumok lehatárolásának szempontjai

Az Integrált Városfejlesztési Stratégia III., az egyes városrészeket helyzetelemzését tartalmazó fejezetében bemutatásra kerültek azon kisebb területegységek, hol a népesség társadalmi összetétele és a terület fizikai jellemzői kedvezőtlenebbek. Az alábbiakban meghatározásra kerülnek a fentiek alapján kijelölt rosszabb státuszú területek, ahol a szegregáció folyamata már megjelent, előrehaladott állapotban van, illetve ebből a szempontból veszélyeztetett területrésznek számítanak.

Szegregátumnak azon területeket nevezzük, ahol az aktív korú népességen belül a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya mindkét mutató esetében magasabb, mint 50%.

Az Antiszegregációs terv területi dimenzióban, az IVS-ben behatárolt városrészek szerint, szegregációs folyamatok szempontjából vizsgálja az esélyegyenlőségi problémák meglétét. Városszerkezetiileg a szegregátumoknak alapvetően két típusa határozható meg:

- A) A városszövetbe ágyazódott szegregált, szegregálódó területek (telepszerű környezet)
- B) A városszövettől elkülönült, alapvetően nem lakófunkciójú területekbe ékelődött szegregátumok (telepek)

Az IVS-ben foglalt akcióterületek:

- 1. Parkvárosi alközpont (Bem tér)**
- 2. Hétágú csomópont**
- 3. Tusculanum akcióterület**
- 4. Érdligeti alközpont**
- 5. Városközpont**
- 6. Ófalu**
- 7. Gazdaságfejlesztési akcióterületek**

I.1.2. A város és az érintett városrészek helyzetértékelése

Az alábbiakban az antiszegregációs terv vizsgálati szempontjait alapul véve összefoglaljuk az IVS-ben részletesen kifejtett városi szintű társadalmi-környezeti megállapításokat.

Népesség

Míg a századfordulón Érden mindössze 3.508 lakost tartottak nyilván a Fejér megyében készült népességi statisztikák, addig most alig egy évszázad múltán több mint 60.000 lakost tudhat magáénak a város. Érden kívül nincs Magyarországon még egy olyan település, melynek a lélekszáma 100 év alatt a tizenhatszorosára növekedett volna. Ez az arány még európai viszonylatban is egyedülálló.

A város népességének alakulása a rendszerváltás után lényegesen megváltozott, egyre több zöldövezetbe vágyó fővárosi költözött a városba. Érd lakónépességét a vándormozgalom többretűen érinti. Nem egyszerűen a szuburbanizációs tendenciák részese a település, jelentős a vidékről ideköltözők aránya is. A településre odavándorlók száma 3505 fő, az elvándorlók száma 2639 fő volt 2004-ben. A nemzetközi vándorlást is figyelembe véve, a

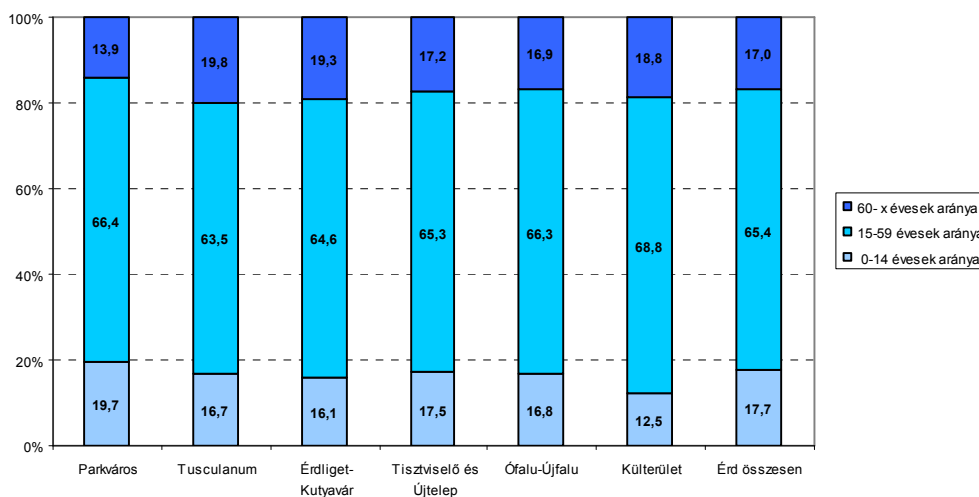
teljes vándorlási egyenleg 1196 fő, tehát erősen pozitív. A természetes szaporodásra (a születések és a halálozások különbségére) országos viszonylatban a negatív előjel, a fogyás a jellemző. Érd népessége sem kivétel ez alól: 1990-2005 között mindössze négy évben volt pozitív a természetes szaporodás, az összes többi évben fogyásról beszélhetünk. A tényleges szaporodás, a természetes szaporodás és a vándorlási egyenleg összege, 1169 fő volt 2004-ben. Ez a 2005. évi népességszám 1,9 százalékaival egyezik meg.

- A városrészek közül a legsűrűbben lakott terület **Parkváros**, ezt követi Érdliget.

Városrész	Állandó népesség száma
Külterület	82
Tisztviselő és Újtelep	6798
Ófalu-Újfalu	7750
Tusculanum	9276
Érdliget-Kutyavár	13526
Parkváros	18495

A lakosság korcsoport szerinti megoszlását vizsgálva megállapíthatjuk, hogy a legkedvezőtlenebb korösszetétel, vagyis a lakosság legnagyobb mértékű előregedése Tusculanum és Érdliget városrészben tapasztalható, ugyanis itt a lakosság közel egyötöde 60 év feletti korosztályhoz tartozik. A legkedvezőbb korszerkezetű városrész Parkváros, ahol az átlaghoz képest a legmagasabb a fiatal korosztály aránya (19,7%), míg az idős korosztályhoz tartozók aránya jóval átlagérték alatti, nem éri el a 14%-ot ebben a városrészben, amely a városrész kedvező közlekedéshelyzetének következtében lezajlott fiatal korosztály beköltözésének következménye.

A lakosság korcsoport szerinti megoszlásának alakulása városrészenként

Forrás: KSH, Népszámlálás 2001.

(Az egyes városrészek demográfiai jellemzéséről részletes elemzés található a Integrált Városfejlesztési Stratégia III., Városrészi elemzéseket tartalmazó fejezetében.)

Foglalkoztatottság

A szegregációs mutató meghatározása szempontjából fontos megvizsgálni a lakosság aktivitási arányának alakulását, valamint az egyes városrészek közötti eltérések okainak feltárását.

Az eredmények szerint a foglalkoztatottság tekintetében néhány százalékos különbségek érzékelhetők az egyes terület egységek között. Ez alapján a legtöbb foglalkoztatott (az aktív korúak 59,3%-a) az egyik leginkább előregedő városrészben, Érdligeten reprezentálódik, míg a külterületi lakosoknál ez az arány csupán 47,3%, Tusculanuban 57,2%. A foglalkoztatott nélküli háztartások aránya a demográfiai szempontból legkedvezőbb városrészben a legalacsonyabb (27,4%), addig ez az arány a külterületi lakosoknál csaknem kétszeres, a többi városrészhez képest pedig 4%-kal alacsonyabb értékű.

Mutató megnevezése	Foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességen belül	Foglalkoztatott nélküli háztartások aránya
Parkváros	57.5	27.4
Tusculanum	57.2	31.4
Érdliget-Kutyavár	59.3	31.4
Tisztviselő és Újtelep	56.9	31.8
Ófalu-Újfalu	57.9	31.2
Külterület	47.3	42.4
Érd összesen	57.8	30.1

A szegregációs mutató meghatározása szempontjából fontos a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők arányának meghatározása.

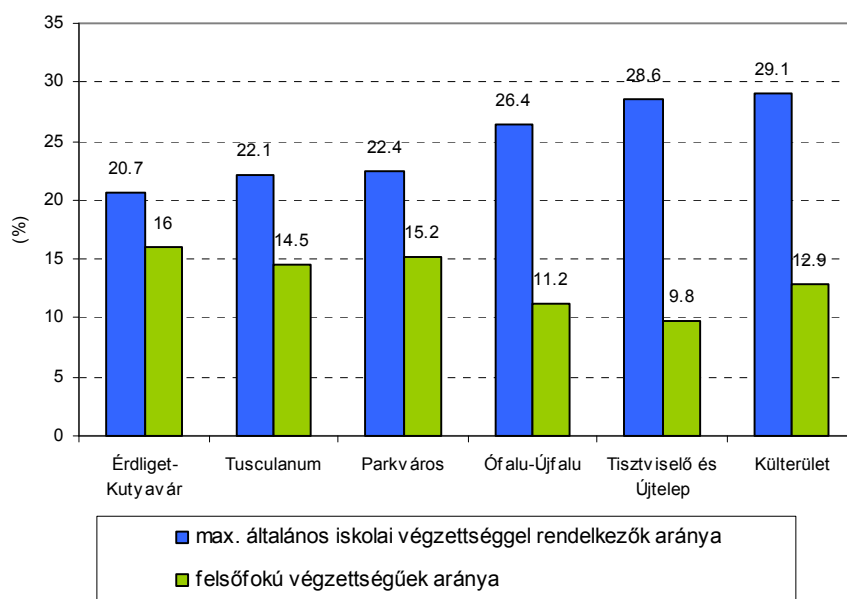
Az adatok szerint Érd belső területéhez tartozó városrészekben a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya a városi átlagérték (38,4%) körüli, ennél viszont jóval jelentősebb az eltérés a külterületi lakosság esetén, ahol az ott élők több mint fele nem rendelkezik jövedelemmel, amely súlyos társadalmi problémát rejt magában.

Mutató megnevezése	Rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül
Érdliget-Kutyavár	36.4
Ófalu-Újfalu	38.6
Tusculanum	39
Tisztviselő és Újtelep	39
Parkváros	39.1
Külterület	52.7
Érd összesen*	38.4

Iskolai végzettség

A lakosság iskolai végzettségét tekintve jelentős eltérések tapasztalhatók az egyes városrészek között. Ugyanis míg Érdligeten a lakosság 20,7%-a rendelkezik alapfokú végzettséggel, Ófaluban és a Tisztviselőtelepen és Újtelepen ez az arány eléri a 27-29%-ot.

A lakosság iskolai végzettségének alakulása városrészenként

Forrás: KSH, Népszámlálás 2001.

Ezzel párhuzamosan a felsőfokú végzettségűek arányát tekintve fordított a helyzet, Érdligeten a lakosság 16%-a, míg az utóbbi két városrészben az itt élők csupán 9,8%-a rendelkezik felsőfokú végzettséggel, amely tehát szoros összefüggésben van a lakosság társadalmi struktúrájával, ugyanis mint tudjuk, az egyik szegregátum ezen a területen található.

Szociális ellátás

Érd a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvényben meghatározott kötelezettségeinek eleget tesz.

A pénzbeli és természetbeli ellátások területén a jogszabályokban meghatározott kötelező ellátásokon túl önként vállalt feladatok teljesítésével is segíti az arra rászorulókat.

Az önként vállalt feladatok:

- Méltányos ápolási díj
- Méltányos közgyógyellátási igazolvány
- Élelmiszer utalvány
- Tüzelő utalvány
- Gyógyszertámogatás
- Tanszer-tankönyv támogatás
- Étkezési térítési díj támogatás
- Baba csomag (újszülöttek részére ajándékcsomag)
- Temetési segély

A szociális szolgáltatási feladatok integrált formában a Szociális Gondozóközpont látja el. A város az alábbi szociális szolgáltatásokat biztosítja:

Tagintézmény neve	Telephely	Feladat	Szolgáltatás formája	Ellátott létszám
Családsegítő	Érd, Emma	Információ	alapellátás	A város

központ	u. 8.	szolgáltatás		lakossága
		Támogató szolgáltatás	alapellátás	A város lakossága
		családsegítés	alapellátás	A város lakossága
		Közösségi pszichiátriai ellátás	alapellátás	A város lakossága
	Érd, Emma u. 7.	Gyermekjóléti szolgáltatás	alapellátás	A város lakossága
Ifjúsági Szabadidős és Szolgáltató Klub	Érd, Enikő u. 2.	Gyermekek alternatív napközbeni ellátása	alapellátás	
Idősellátás	Érd, Topoly u. 2.	Étkeztetés, házi segítségnyújtás, jelzőrendszeres házi segítségnyújtás	alapellátás	100 fő 70 fő 60 fő
Nappali ellátása	Érd, Topoly u. 2	Idősek nappali ellátása	alapellátás	35 fő
Idősek otthona	Érd, Topoly u. 2.	Idősek bentlakásos otthona		50 fő
Idősek otthona	Érd, Jácint u.8	Idősek bentlakásos otthona		16 fő
Hajléktalanok nappali ellátása	Érd, Holló u. 3.	Nappali melegedő	alapellátás	35 fő
Férfi átmeneti és krízisszálló	Érd, Fehérvári u. 89.	Átmeneti és krízisotthon	Szakosított ellátás	12+23 fő
Női hajléktalan szálló	Érd, Fehérvári u. 91.	Átmeneti otthon	Szakosított ellátás	10 fő
Családok átmeneti otthona	Érd, Nyírfu u. 11.	Átmeneti otthon	Szakosított ellátás	25 fő
Utcai szociális	Érd, Edit u. 2.	Utcai szociális munka	alapellátás	Ua.
Habilitációs központ	Érd, Hivatalnok u. 42+44.	Fogyatékosok nappali ellátása	alapellátás	35 fő
Habilitációs központ OM azonosító	Érd, Habilitációs központ	Korai fejlesztés, képzési kötelezettség	oktatási	
Bölcsőde	Érd, Edit u. 2. Érd, Aradi u. 2.	Gyermekek napközbeni ellátása	alapellátás	60+60 fő
Gyermekek átmeneti otthona (nem önkormányzati)	Érd, Karolina u. 3.	Gyermekek átmeneti otthona	Alapellátási feladat (szerződéses)	14 fő

Kötelező városi, de nem ellátott feladatok:

- Nappali ellátások: pszichiátriai és szenvedélybeteg

- Átmeneti elhelyezést biztosító ellátások: fogyatékosok, pszichiátriai és szenvedélybetegek
- Az idősellátások kívül még két szakosított ellátási forma

2009. január 1—től: területi gyermekvédelmi szakszolgáltatás

Civil szervezet vagy alapítvány ellátott intézmények:

- Idősek otthona és átmeneti gondozás – 40 fő
- Idősek otthona
- Gyermekek átmeneti otthona
- Anya, leány, gyermekotthon
- Családok átmeneti otthona
- Megyei fenntartású gyermekotthon
- Fogyatékos fiúotthon

Lakásállomány

Érden a népességszám növekedéséhez a lakásállomány dinamikus növekedése párosult, amelynek alakulásában több tényező emelhető ki. Egyrészt a nagyarányú kiköltözéseknek következménye, hogy Érden alapvetően nagy alapterületű családi házas beépítés jellemző, ugyanakkor az elmúlt években számos többlakásos épületegyüttes került átadásra, zömében kis alapterületű lakásokkal építve. Fontos kiemelni, hogy a város közműellátottsága erősen fejlesztésre szorul, amely rányomja bélyegét a városrészek közötti, lakáskomfortosságban jelentkező különbségekre. Azonban ki kell hangsúlyozni, hogy a városrészek strukturális viszonyaira, fejlettségi helyzetére következtetni lehet abból, hogy miként alakul a lakásállományban az alacsony komfortfokozatú lakások aránya.

Az eredmények szerint a centrum közeli Tusculanumban, valamint Ófaluban és Újtelepen a legkevesebb az alacsony komfortfokozatú lakás, míg több mint 5%-kal magasabb arány jelenik meg Parkvárosban és a Tisztviselőtelepen, Újtelepen.

Mutató megnevezése	Lakásállomány (db)	Alacsony komfort fokozatú lakások aránya
Parkváros	6683	19.5
Tusculanum	3163	13.8
Érdliget-Kutyavár	4966	15.5
Tisztviselő és Újtelep	2303	17.3
Ófalu-Újfalu	2903	14.2
Külterület	36	44.4
Érd összesen	20054	16.6

Közműellátottság

Érd megyei jogú város közműellátottságát alapvetően jellemzi, hogy a vízellátás, a gázszolgáltatás, valamint az villamosenergia 100%-os kiépítettségű és elérhetőségű, de a város egész területén, így a városrészekben is alapvető problémát jelent a burkolt utak hiánya, valamint a közüzemi csatornahálózat kiépítettségének hiánya jellemző. A városrészek közműellátottságát, a városrészek közötti különbségeket az alábbi térképek jelzik.

Általános segélyezési adatok

Érden a lakosság 3,3%-a részesült 2007-ben rendszeres pénzellátásban, amelynek formái a következők:

Támogatás fajtája	Fő	Felhasznált összeg ezer Ft
Rendszeres szoc.segély	61	19 725
Aktív korúak szoc.segélye		
Idsőkorúak járadéka	14	4 295
Lakásfenntartási normatíva	439	15 784
Lakásfenntartási támogatás (mértánys, helyi)		
Rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény	675	6 755
Kieg.gyermekvéd.támogatás	6	447
Ápolási díj (normatív)	109	35 596
Ápolási díj, méltánys	115	29 857
Tb. járulék		1 737
Szemétszedési díj	374	5 605
100 évesek támogatása	2	678
Étkezési térítés	241	1 869
adósságkezelés	10	847
összesen	2046	135 195

Érden 2007-ben összesen 63,8 millió Forint támogatás került kiosztásra, eseti pénzellátás formájában, amelyek megoszlása a következőképp alakult:

Támogatás fajtája	Fő	Felhasznált összeg
Vizitdíj	7	21
Rendkívüli gyermekvédelmi támogatás	1 178	9 184
Átmeneti segély	765	9 342
Tűzelő támogatás	77	2 234
Temetési, hamvasztási segély	221	4 874
Közlekedési támogatás	181	1 792
Köztemetés	13	892
Közügygyellátás	741	27 901
Vis Maior támogatás	0	0
Kelengyealap	495	7 680
összesen	6 678	63 830

A városban a szociális normatíva alapján a támogatottak számának, valamint az ellátási feladatok költségvetésének alakulása a következőképp alakul:

Tagintézmény neve	Feladat	Budaörsi kistérségben jelenleg ellátott	Alap normatíva	Kistérségi normatíva	Bevétel (ezer Ft)	Önkormányzati kiegészítés	Összes kiadás
-------------------	---------	---	----------------	----------------------	-------------------	---------------------------	---------------

		feladat					
Családsegítő központ	Közösségi ellátások	-	6 000	-	-	-	-
Ua.	Támogató szolgáltatás	Tárnok, Diósd	8 000	1 500	980	-	-
Ua.	családsegítés	Sóskút, Pusztazámor	24 152	15 287	-	25 503	64 942
Gyermekjóléti központ	Gyermekjóléti szolgáltatás	-	26 942	-	-	21 412	47 904
Idősellátás	Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás	Jelenleg a budaörsi kistérség látja el	2 000	550	-	-	2 550
Habilitációs Központ	Fogyatékosok nappali ellátása	Diósd, Budajenő	15 317	1 050	310	28 067	44 744
Hajléktalanellátás	Hajléktalanok nappali ellátása	Diósd, Törökbálint	9 180	1 800	-	- 2 388	8 592
Ua.	Férfi-női hajléktalan átmeneti szálló, férfi krízis szálló, családok átmeneti otthona	Diósd, Törökbálint	34 825	-	1 558	5 694	42 076
Bölcsőde	Bölcsődei ellátás	-	53 606	-	-	32 094	85 700
Időotthon	Idősek otthona	-	46 200	-	40 920	31 140	118 260
Gazdasági iroda	Gazdasági feladatok	-	-	-	-	33 816	33 816
összesen	-	-	238 181	19 637	49 392	208 670	500 380

A kötelező, de nem ellátott feladatok közé tartozik a nappali ellátás keretén belül a szenvedély és pszichiátriai (alacsony küszöbű), az átmeneti ellátások közül a szenvedély és pszichiátriai, fogyatékos és idősek átmeneti otthona.

Mint megyei jogú városnak az időotthonon kívül még két szakosított bentlakásos otthoni ellátást kellene biztosítani. 2009. január 1-től biztosítani kell a gyermekvédelmi szakellátás, ami gyermekotthon, utógondozó otthon és nevelői szülői hálózat biztosítását jelenti.

II. A ROMA NÉPESSÉGET MAGAS ARÁNYBAN KONCENTRÁLÓ VÁROSI SZEGREGÁTUMOK, TELEPEK, TELEPSZERŰ KÉPZŐDMÉNYEK HELYZETELEMZÉSE

II. 1. A szegregátumok helyzetelemzése

A városrészi elemzéseknél már körvonalazódtak azok a területek, amelyeken a népesség társadalmi összetétele és a terület fizikai jellemzői is kedvezőtlenebbek. Az IVS helyzetelemző fejezete meghatározza azokat a kisebb területegységeket, ahol a szegregáció már előrehaladott, illetve ahol annak elmélyülése fenyeget.

A szegregátumok meghatározása a kézikönyvben meghatározott szegregációs mutató alapján történik. Azon területek nyilvánulnak szegregátumnak, ahol a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül eléri, illetve meghaladja az 50 %-ot.

A szegregátumok tekintetében két típust kell megkülönböztetni:

- a városszövetbe ágyazódott szegregált terület (telepszerű környezet),
- a városszövettől elkülönülő, alapvetően nem lakó-funkciójú területbe ékelődött szegregátum (telep),

amelyeket tételesen az alábbi táblázat tartalmaz.

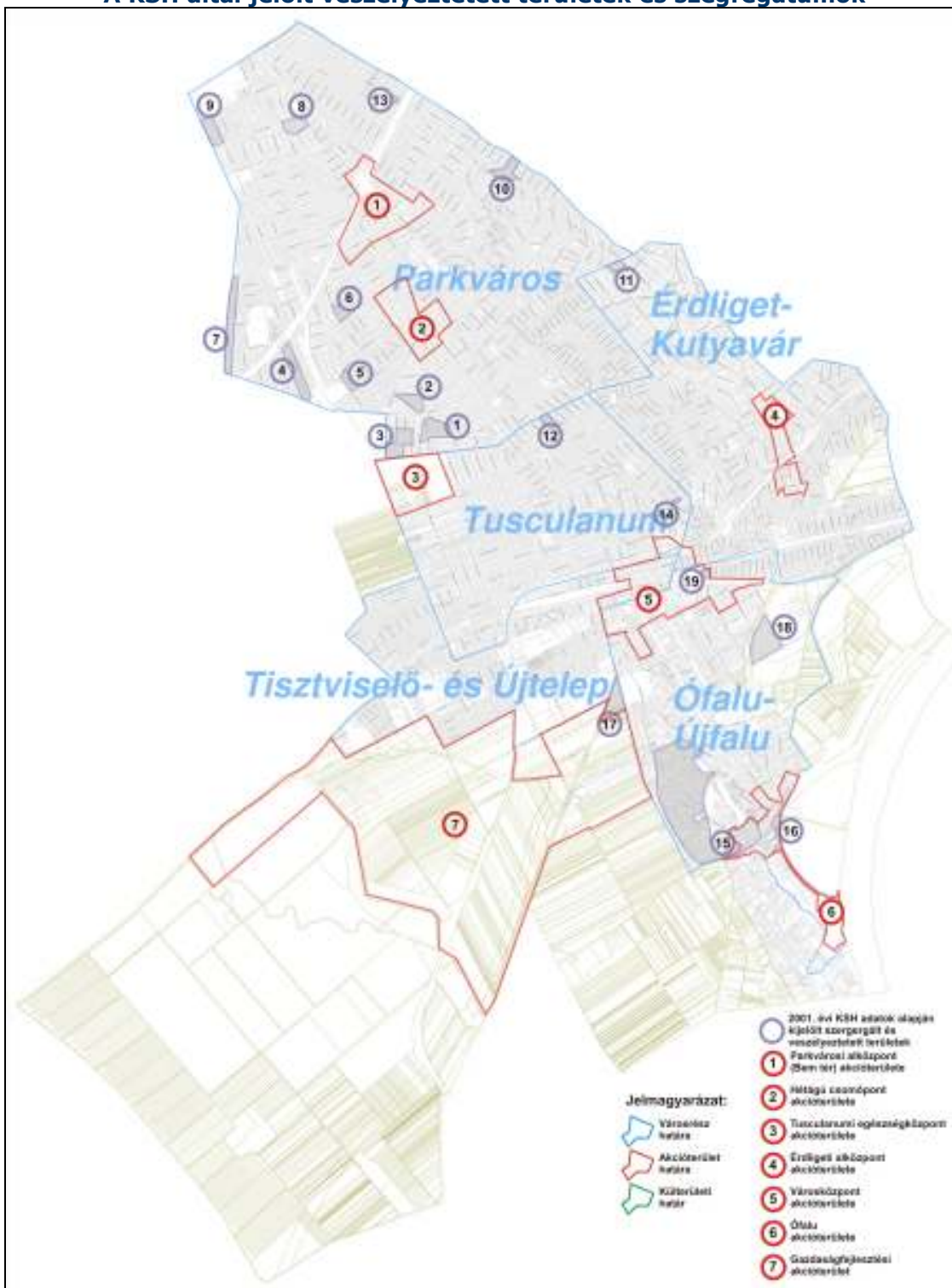
Érd szegregátumai a KSH 2001-es népszámlálási adatai és az Önkormányzati adatok alapján.

Sor-szám	Megnevezés	Városrész	Típus	Relevancia (2001. évi adatok alapján)	Aktuális állapot
1.	Szegregátum: Krasznahorkai-Aradi u – Tárnoki köz – Közégi u. – Késmárki u.	Parkváros	városszövettől elkülönülő	Szegregátum	Alacsony státuszúak pontoszerű jelenléte
2.	Kárpáti-Késmárki-Borszéki	Parkváros	városszövettől elkülönülő	Veszélyeztetett terület	Alacsony státuszúak pontoszerű jelenléte
3.	Fátra – Körmöci – Mátra – Korponai – Tárnoki-Kolozsváry – Mátra – Komáromi	Parkváros	városszövettől elkülönülő	Veszélyeztetett terület	Alacsony státuszúak pontoszerű jelenléte
4.	Zólyomi u – M7 – Visegrádi – Kőhalmi	Parkváros	városszövettől elkülönülő	Veszélyeztetett terület	Megszűnt veszélyeztetett terület
5.	Ungvári – Füzesvári – Vereckei – Hargitai	Parkváros	városszövettől elkülönülő	Veszélyeztetett terület	Megszűnt veszélyeztetett terület
6.	Dévai – Szigetvári	Parkváros	városszövettől elkülönülő	Veszélyeztetett terület	Megszűnt veszélyeztetett terület
7.	Zengő u – Sós-kúti út – belterület – Kőhalmi u.	Parkváros	városszövettől elkülönülő	Veszélyeztetett terület	Megszűnt veszélyeztetett terület

8.	Csiszoló – Gépész – Fuvaros – Darukezelő	Parkváros	városszövettől elkülönülő	Veszélyeztetett terület	Veszélyeztetett terület
9.	Favágó – Esztergályos – belterület – Darukezelő	Parkváros	városszövettől elkülönülő	Veszélyeztetett terület	Megszűnt veszélyeztetett terület
10.	Mogyoró – Felsővölgyi – Meggyfa – Fűzfa – Körtefa – Fügefa – Köszméte	Parkváros	városszövettől elkülönülő	Veszélyeztetett terület	Megszűnt veszélyeztetett terület
11.	Ciklámen – Szépilonka – Vincellér – Facélla	Érdliget-Kutyavár	városszövettől elkülönülő	Veszélyeztetett terület	Megszűnt veszélyeztetett terület
12.	István – Géza – Imre – Tárnoki	Tusculanum	városszövettől elkülönülő	Veszélyeztetett terület	Megszűnt veszélyeztetett terület
13.	Kovács u.	Parkváros	városszövettől elkülönülő	Veszélyeztetett terület	Megszűnt veszélyeztetett terület
14.	Taksony – György – Tőhötöm – Gyula	Tusculanum	városszövettől elkülönülő	Veszélyeztetett terület	Megszűnt veszélyeztetett terület
15.	Judit u – 6. sz. út – József A – Dózsa Gy – Temető u – Sugár u – Kerülő u – Kálvária u – Kastély u – Mély u.	Ófalu	városszövettől elkülönülő	Szegregátum	Alacsony státuszúak elszárt telepzerű jelenléte
16.	Molnár – Római – Belterületi határ	Ófalu	városszövettől elkülönülő	Veszélyeztetett terület	Veszélyeztetett terület
17.	Júlia u – Ercsi út – ...	Tisztviselőtelep	városszövettől elkülönülő	Veszélyeztetett terület	Megszűnt veszélyeztetett terület
18.	Berettyó u.-Aranyos u.	Ófalu	városszövettől elkülönülő	Veszélyeztetett terület	Megszűnt veszélyeztetett terület
19.	Ágnes-Adél-Ágota - Angyalka	Ófalu	városszövettől elkülönülő	Veszélyeztetett terület	Megszűnt veszélyeztetett terület

A KSH adatszolgáltatása alapján a városban 1, minden feltételnek megfelelő szegregátum került lehatárolásra. A KSH feltüntetett olyan területeket is, ahol a szegregációs mutató 40 % feletti, tehát még nem éri el a szegregációs mutató küszöbértékét, de erősen leromlott területnek (veszélyeztetett terület) számított. A megjelölt területek közül több olyan terület is található, melyek eleget tesznek ugyan a szegregációs mutató kritériumának, de a 2001-es népszámlálási adatokhoz képest a terület jelentős változáson ment keresztül, ezek tehát szegregátumnak már semmiképpen nem nevezhetők.

A KSH által jelölt veszélyeztetett területek és szegregátumok

II.1.1. A KSH által kijelölt területek rövid bemutatása

Érd megyei jogú városban a 2001. évi népszámlálásban két szegregátumnak minősülő terület került lehatárolásra, a város északi, parkvárosi városrészében elhelyezkedő parkvárosi szegregátum, valamint a város déli területén, a történelmi városrészben, Ófaluban levő alacsony státuszú terület. A lehatárolt szegregátumokat a családi házas beépítés jellemzi, területükön az alacsony státuszú lakosság nem telepszerűen, hanem pontszerűen helyezkedik el.

Összességében elmondható, hogy Érden a 2001. évi statisztikai lehatárolás alapján az akkori szegregátumnak minősülő területeken jelentős változások történtek, amelyek alapvetően befolyásolták a szegregátum jellegét, mivel az összefüggő területegységek helyett jelenleg pontszerű szegregátumok vannak jelen.

II.1.2. A szegregátumnak minősített területek részletes helyzetelemzése

1.) Parkvárosi szegregátum

II.1.2.1. Általános helyzetkép

A Parkvárosban elhelyezkedő szegregátum a Postástelep nyugati peremén található a városhatár mentén a Kassai u., a Kőszegi u., a Késmárki u., a Krasznahorkai u., az Aradi u. és a Tatra u. családi házas beépítésű környezetében. A területre jellemző, hogy a 2001. évi Népszámlálás óta, egyrészt az önkormányzati integrációs tevékenységek következtében, másrészt az ingatlanpiaci fejlesztések révén ma már nem beszélhetünk telepszerű szegregátumról. A terület annak ellenére, hogy alacsony infrastruktúrával kiépített (burkolt út hiánya jellemző, a zöldfelületek állapota leromlott), kedvező földrajzi fekvésének köszönhetően ingatlanpiaci szempontból keresetté vált, így az újjépítésű családi- és társasházak mellett éles kontrasztként jelennek meg a pontszerű, alacsony státuszú lakosok ingatlanjai. A terület pontszerű szegregátumaiban nagyjából halmozottan hátrányos helyzetűek, zömében roma kisebbséghez tartozók élnek.

Parkvárosi telepszerű szegregátum rendezésének története az alábbi módon történt. A 2005. február 10-i Képviselő-testületi ülésen a 30/2005. ÖK. határozat döntött a terület telepszerű szegregáltságának felszámolásáról, e célra az önkormányzat 20 millió Ft-t elkülönített. A területen több olyan ingatlan is volt, melyben 20-an, 30 laktak, több generáció együtt. A városba ágyazott szegregátum területén lótarással is foglalkoztak, melyre alkalmatlan volt a városi környezet. Az önkormányzat megpróbálta a családokat külön költöztetni és ehhez igénybe venni a szociálpolitikai támogatást. Végül egy család Tökölön jutott saját lakáshoz. Egy család nem tisztázott módon Budapest XI. kerületében elfoglalt egy nyaralót. Egy családnak Sósút határában vásárolt az Önkormányzat egy kisebb házat mivel a lótarást továbbra is szeretne volna folytatni.

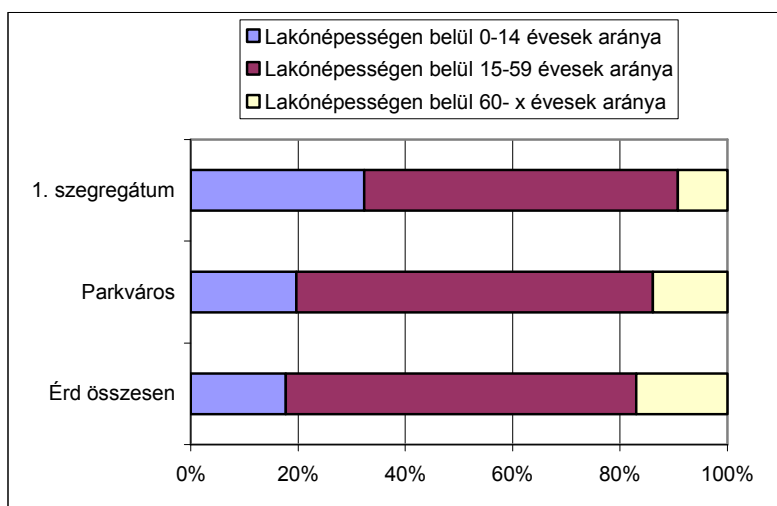
Egy másik ingatlanban, 48-an laktak együtt különböző tákolmányokat toldva a téglaházhoz. Itt is magántulajdonhoz jutott minden család. Egy család Sósútra, 2 család Tárnokra költözött nekik sikerült a szociálpolitikai támogatást az Önkormányzatnak megszereznie. Két

család Érden jutott ingatlanhoz. Három család Csengődön jutott ingatlanhoz. Az ingatlanok 5 év elidegenítési tilalommal terheltek.¹

II.1.2.2. Demográfiai és szociális helyzet

A szegregátum területén nagyon magas (32,3%), a városi érték kétszeres, de a városrészi értéknek is mintegy a másfélszerese a fiatalok aránya. Ezzel együtt az időskorúak aránya a 10%-ot sem éri el (1. ábra), és szűk az aktív korúak aránya is (58,5%). Az eltartottság foka magas, amely kiemeli a szociális szempontokat, ugyanakkor a munkavállalás szempontjából is kedvezőtlenek a demográfiai adottságok.

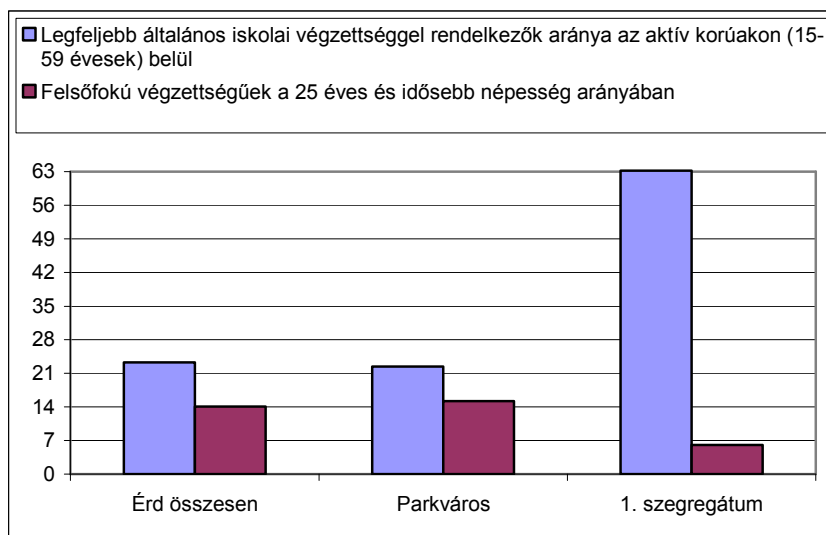
1. ábra Az 1. szegregátum lakónépességének korszerkezete területi összevetésben, 2001

A szegregátum népességstruktúrájának más kedvezőtlen elemei is erősítik a halmozottan hátrányos helyzet kialakulását. A végzettség szerinti összetétel szerint például az itt élők csaknem 2/3-a legfeljebb általános iskolai végzettséggel, vagy azzal sem rendelkezik (63,2%), amely mintegy háromszorosa a városi és városrészi értéknek (2. ábra). Ezzel szemben a felsőfokú végzettségűek aránya (6,1%) a felét sem éri a nagyobb kiterjedésű területi adatoknak (14%). Ezek az adatok a lakossági csoport munkaerőpiacon történő érvényesülése szempontjából okoznak jelentősebb feszültségeket.

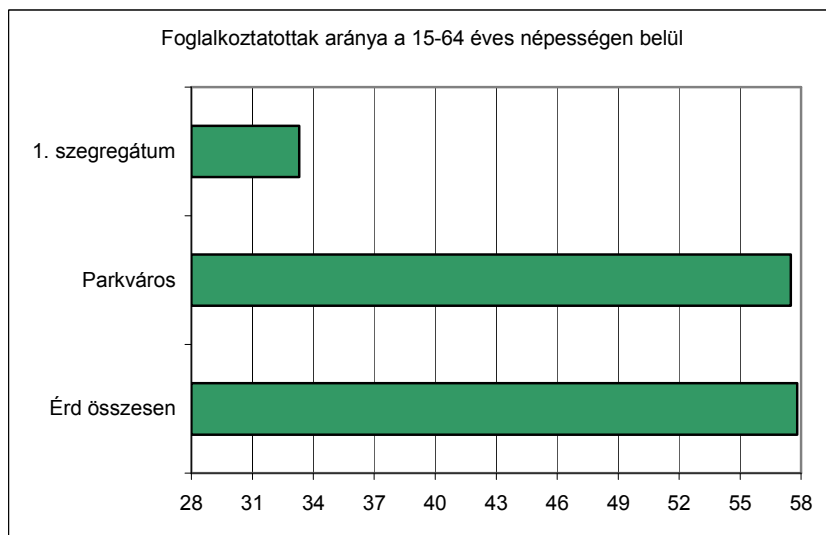
¹ Forrás: Az Önkormányzat Szociális Referensének tájékoztatása.

2. ábra Az 1. szegregátum lakónépességének átlagos végzettségi viszonyai területi összehasonlításban (%), 2001

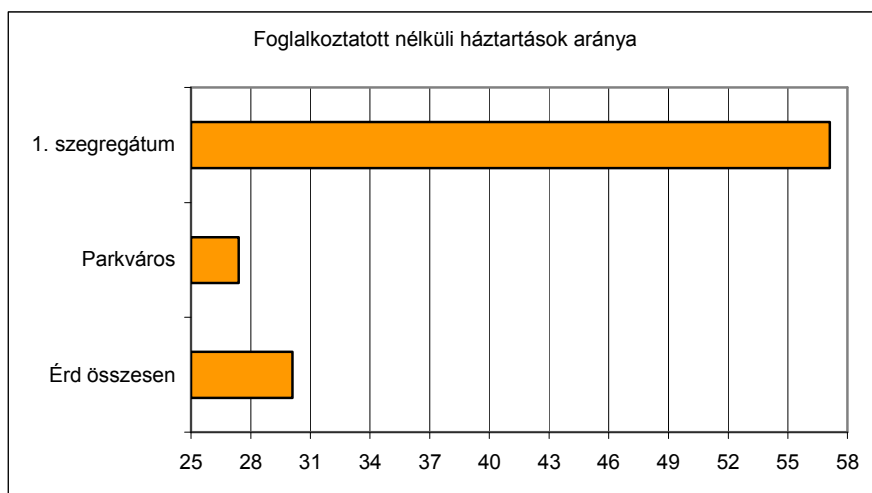
A foglalkoztatás alacsony arányából ki is derül (33,3%), hogy korlátozottak az szegregátum területén élők munkavállalási lehetőségei (3. ábra). A városi és városrészi lakosokhoz képest feleakkora arányú foglalkoztatottság megélhetési nehézségekre utal a munkából származó jövedelmek mérsékelt megjelenése következtében, illetve feltételezi a megélhetéshez szükséges jövedelmek megszerzése egyéb módjainak alkalmazását (szürke- és fekete gazdaság).

3. ábra Az 1. szegregátum aktív korúakhoz viszonyított foglalkoztatottjainak aránya területi összehasonlításban (%), 2001

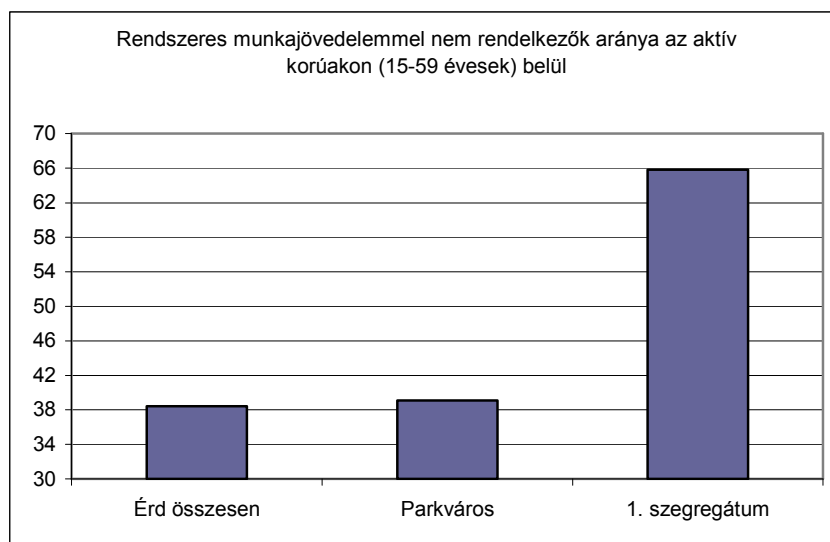
A szegregátum háztartásainak csaknem 60%-ában nincs foglalkoztatott (57,1%), amely több mint kétszerese a vonatkozó városi és városrészi értékeknek (4. ábra). Ez az itteni háztartásokban élő családok zömének megélhetési nehézségein túl jelentős szociális alapú támogatottságra vall.

4. ábra Az 1. szegregátum foglalkoztatott nélküli háztartásainak aránya területi összevetésben (%), 2001

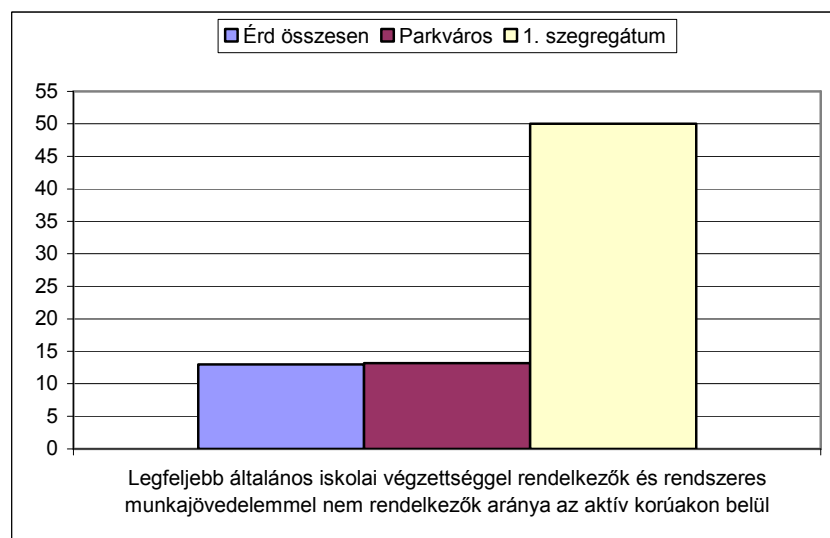
Rendszeres munkajövedelemmel a szegregátum lakóinak 2/3-a nem rendelkezik (65,8%), amely csaknem kétszerese a városi és városrészi hasonló adatoknak (5. ábra). Ez szintén a háztartásokban élő itteni családok megélhetésének nehézségeire és a szociális támogatások jelentősebb mértékére vall, ugyanakkor a nem rendszeres jövedelemszerzés különböző formáinak elterjedtségére is utal.

5. ábra Az 1. szegregátum aktív korúakhoz viszonyított rendszeres jövedelemmel nem rendelkezőinek aránya területi összevetésben (%), 2001

A jövedelmi helyzet mellé a végzettséget is beemelő szegregációs mutató eléri az 50%-ot a területen (6. ábra), amely alapján a terület megújítására jogosult, beleértve a mentális rehabilitáció lehetőségét és szükségességét.

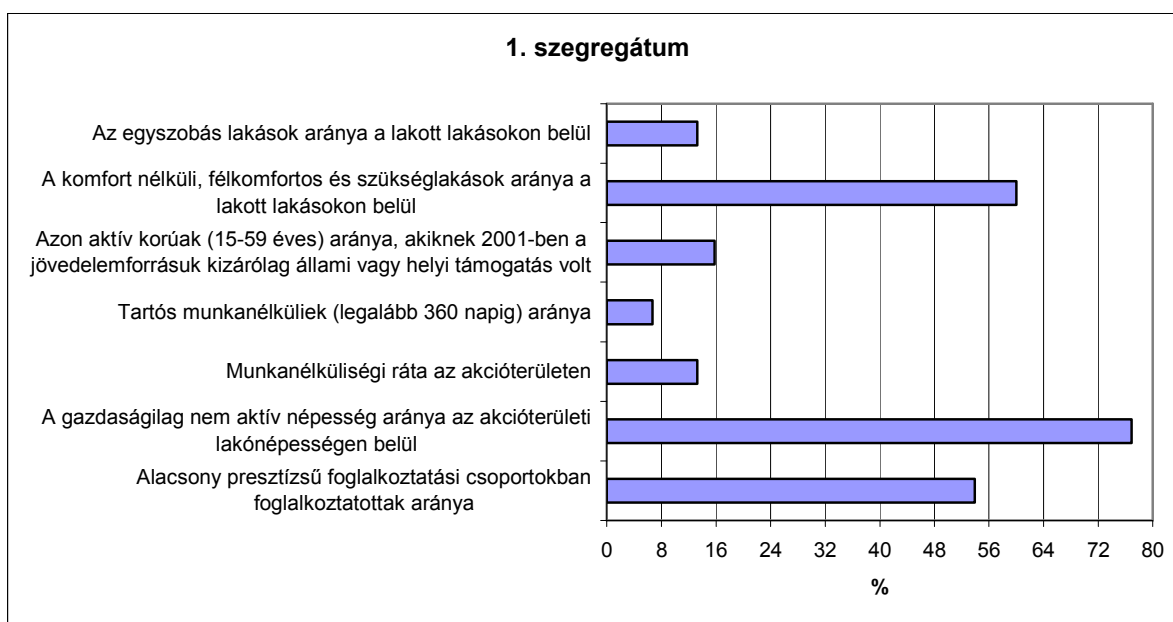
6. ábra A szegregációs mutató alakulása a városban, a Parkvárosban és az 1. szegregátum területén (%), 2001

A területi szegregációt jelző egyéb demográfiai mutatók közül kiemelendők egyes, a foglalkoztatáshoz kapcsolódó további jelzőszámok, mint például a gazdasági inaktivitás, az aktív korúak azon aránya, akik kizárólag állami, vagy helyi támogatásban részesültek, az alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportokban alkalmazottak aránya, illetve a munkanélküliség és a tartós munkanélküliség (7. ábra). A gazdaságilag nem aktívak (76,9%) igen magas aránya (országosan 38,6%) csak részben következik az eltartottak magas arányaiból (fiatalkorúak és az időskorúak 65-74 éves része), részben az inaktív keresők magas arányát is jelzi. Az inaktívak egy része társadalmilag indokoltan marad távol a munkaerőpiactól (anyasághoz kötődő támogatások; segélyből élők; háztartásbeliek;

beteg, rokkant; tanulók; nyugdíjasok), míg egy másik része egyéb – családi, személyi, munkaerőpiaci – ok miatt, és (látható) jövedelem nélkül vált inaktívvá (passzív munkanélküliek; alkalmi munkából élők; illegális tevékenységekből, illetve fekete- és szürke gazdaságból élők). Közülük a kizárólag állami, vagy helyi támogatásból élők ugyanakkor alacsony arányt tesznek ki (15,8%), amely inkább az alkalmi munkából (illetve a nem látható jövedelmekből) élők magasabb arányát jelzi. Részben ezt mutatja a nyilvántartott álláskeresőként regisztráltak (13,3%), illetve a köztük 360 napon túli tartós munkanélküliek mérséklet aránya is (6,7%), részben utal a jogosultság kritériumának való meg nem felelésre is. Ugyanakkor a munkával rendelkező kisebbségben lévő aktív korú csoport (33,3%) tagjainak több mint fele is (53,9%) alacsony presztízsű munkát végez.

7. ábra Egyéb demográfiai és lakóhelyi mutatók az 1. szegregátum vonatkozásában

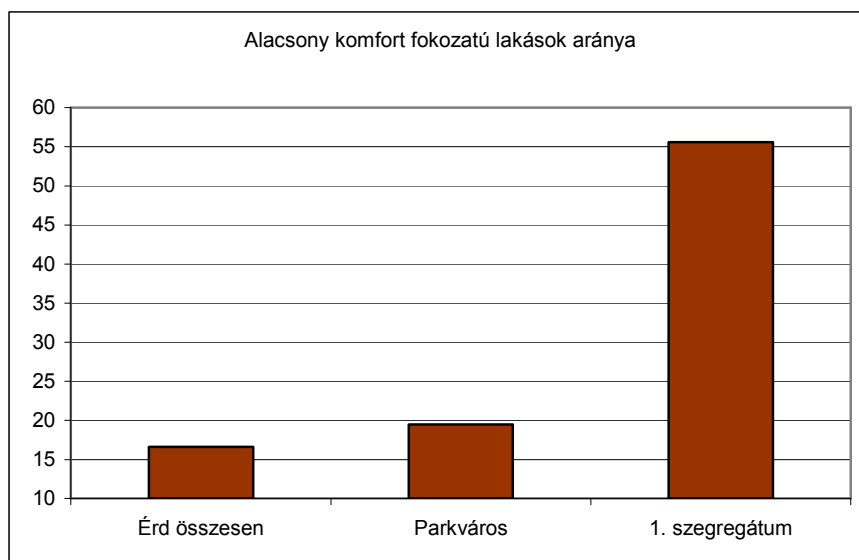

II.1.2.3. Lakáskörülmények

Az 1. szegregátum lakóhelyi körülményeinek megítélése részben a lakásviszonyok alapján lehetséges. A területén az alacsony komfortfokozatú lakások (félkomfortos, komfort nélküli és szükség-lakások) aránya meghaladja az 55%-ot a lakásállományon belül (55,6%), amely a vonatkozó területi értékek háromszorosa (8. ábra). A lakott lakások esetében ez még magasabb (60%) (7. ábra).

A lakások komfortfokozatára csak a 2001-es népszámlálási adatok állnak rendelkezésünkre. A lakások 100 %-ban magántulajdonban vannak. A szegregátumban nincs önkormányzati bérlakás.

8. ábra Az 1. szegregátum alacsony komfortfokozatú lakásainak arány területi összevetésben (%), 2001

A lakott lakások lakásszerkezetében az egyszobás lakások aránya viszonylag mérsékelt (13,3%), amely részben következik a családi házas beépítésből, ahol kedvezőbbek a területi lehetőségek több szoba megépítésére (7. ábra). Az előző adatok a kedvezőtlen lakóköörülmények mellett egyértelműen utalnak a lakóterületi presztízs alacsony fokára is.

A szegregátumnak jelölt terület főbb társadalomstatistikai mutatói
Népszámlálás 2001.

Mutatószámok	Érd	Parkváros	szegregátum
Lakónépesség	56567	18811	65
Lakónépességen belül 0-14 évesek	17,7	19,7	32,3
Lakónépességen belül 15-59 évesek	65,4	66,4	58,5
Lakónépességen belül 60-x évesek	17	13,9	9,2
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkező aránya az aktív korúakon belül	23,3	22,4	63,2
Felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebbek arányában	14,1	15,2	6,1
Lakásállomány	20054	6683	18
Alacsony komfortfokozatú lakások aránya	16,6	19,5	55,6
Rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül	38,4	39,1	65,8
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktívkorúakon belül	13	13,2	50

Segélyezési adatok²:

² Önkormányzati adatszolgáltatás, 2007

A Népszámlálás eszmei időpontjának adatait összehasonlítva a jelenlegi adatokkal megállapítható, hogy a 2001. évben szegregátumnak minősített területen jelenleg 217 fő él. Ez a KSH által a 2001-es adatok alapján lehatárolt terület egészének lakosságszámát jelenti. Mint azt már a korábbiakban említettük jelenleg a területen elszórtan, kis számban találhatóak csak hátrányos helyzetű, alacsony státuszú lakosok. Lakásfenntartási támogatásban részesülők aránya 3 fő, a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők száma 43 fő. Rendszeres szociális segélyben senki sem részesül. A korábbi adatok alapján....

A szegregátum segélyezési mutatói, 2007.

Az IVS-ben azonosított szegregátum neve	Lakónépesség száma (fő)	Lakások száma (db)	LFT-ben részesülők száma	Rendszeres szociális segélyben részesülők	Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők	HHH gyerekek száma	Romák aránya a lakónépességen belül
Parkvárosi Szegregátum	217 fő	n.a.	3	0	43	52	önkormányzat

Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás

II.1.2.4. Infrastrukturális ellátottság

Érd megyei jogú városhoz hasonlóan a szegregátum területén az infrastrukturális ellátottsága hiányos. A területek legnagyobb infrastrukturális hiányosságai közé tartozik a vezetékes csatornahálózat, valamint a burkolt utak hiánya, amelyek fejlesztésére az önkormányzat folyamatosan, pályázati lehetőségek kiaknázásával javít.

II.1.2.2.5. Egészségre káros környezeti tényezők

Az önkormányzati mélyinterjúk által feldolgozott adatok szerint a szegregátumnak jelölt városrész egyik legsúlyosabb problémái közé tartozik az ott élők környezet-egészségügyi helyzetének kedvezőtlen állapota, a lakók által felhalmozott hulladék mennyiségének nagysága, a veszélyes hulladék elégetése és ezáltal a környezet szennyezése, valamint a kedvezőtlen lakáskörülmények következtében elszaporodó rágcsálók megjelenése.

A önkormányzat munkatársai gyermekvédelmi bejárások alkalmával észlelik a hulladék felgyülemelését. Ekkor az Önkormányzat finanszírozásával konténereket helyeztetnek ki azokhoz a családokhoz, ahol a szemét mennyisége a gyermekekre nézve már veszélyeztető lehet. A hulladékot a családoknak kell a konténerbe rakni. A hulladék elszállítása után általában következik a rágcsáló irtás, ezt is az önkormányzat finanszírozza és vezényli le a családgondozók bevonásával. Ezek után a családok meszet és fertőtlenítő szereket kapnak és ki kell takarítani, fertőtleníteni a lakásokat. Ezt a gyermekvédelmi szervek folyamatosan ellenőrzik.

II.1.2.6. A közszolgáltatások elérhetősége

A közszolgáltatások, az oktatási intézmények elérhetősége jó, döntően a szegregátum közlekedésföldrajzi elhelyezkedésének, a centrumhoz való közelségének köszönhetően.

II.1.2.7. Integráció az oktatásban

Az oktatási szegregáció megszüntetése érdekében Érd Város Önkormányzatának Köznevelési Esélyegyenlőségi Programja több irányelv betartására törekszik a jövőben is, amelyek érvényesülnek jelenleg az oktatási intézményekben, így a megkülönböztetés tilalma, az egyenlő bánásmód elve, az emberi méltóság tiszteletben tartása, a szolidaritás erősítése, valamint a méltányosság és rugalmas ellátás.

Óvodai ellátás, gyermek- és családvédelem

A szegregátumnak minősített területéről a 7.számú Óvoda és a Tusculanumi óvodába járnak a gyerekek. A két óvodában összesen 6 halmozottan hátrányos helyzetű gyerek van nyilvántartva. A 7.számú óvoda felvételi körzete a legnagyobb a városban.

Érd Város Önkormányzatának köznevelési esélyegyenlőségi programja alapján megállapítható, hogy számos esetben az alacsony státuszú családok gyakran csak az utolsó évre íratják be a gyerekeket az óvodába és sokszor akkor is csak hatósági felszólításra. Az óvodák csak elvétve fókuszálnak rájuk, nincs komplex pedagógiai program. Ezért a város fontosnak tartja, hogy az óvodákba komplex pedagógiai program kerüljön bevezetésre, szektor-közi együtt-működéssel a HHH gyerekek 3 éves kortól kerüljenek óvodába, a pedagógusok készüljenek fel az Óvodai Integrációs Program bevezetésére.

A jelenleg pontszerűen megjelenő alacsony státuszú lakosság életvitelének javítására, a család- és gyermekvédelem szerepének fontossága érdekében a területen nagyobb mértékű jelenléttel védőnői hálózat működik, akik a gyermekjóléti szolgálattal, a családgondozókkal, valamint az Önkormányzat szociális- és humánpolitikai munkatársaival összefogva, fokozott figyelmet fordítanak a hátrányos helyzetű gyerekek nyomon követésére.

Alapfokú oktatás

A szegregátum közelében a Kőrösi Csoma Sándor Általános Iskola található. Az iskola beiskolázási körzetének népességszáma 92 222 fő, az általános iskolás korúak száma 945 fő. A 2007/2008-as tanévre beiratkozott tanulók létszáma 859 fő. A 2007. évi adatok alapján a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók száma 3 fő. Az intézmény teljes rekonstrukciója 2005-ben megtörtént, jelenleg a város legkorszerűbb iskolája.

A városrészben található a Teleki Sámuel Általános Iskola, amely beiskolázási körzetének lakószáma 16 021 fő, iskoláskorúak 1804 fő, ahol a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók száma 43 fő.

A vizsgált területen a halmozottan hátrányos helyzetű tanulói létszám alapján megállapítható, hogy nem folyik szegregált oktatás a területen, de fokozott figyelemmel kísérik továbbra is a hátrányos helyzetű, valamint halmozottan hátrányos helyzetű tanulókat.

II.1.2.8. A szegregátum elérhetősége, közlekedési kapcsolata a város központi részével

A parkvárosi szegregátum elhelyezkedése, közlekedésföldrajzi fekvését tekintve kedvező, a helyi tömegközlekedési buszhálózat Bem tér-Széchenyi tér között közlekedő, 8105 sz. járatának útvonala szerves részét képezi a szegregátumhoz a legközelebb eső, legnagyobb forgalmú út, a Szent István út területét, amely a városcentrummal összeköttetést biztosít az itt élők számára. A szegregátumhoz legközelebb eső megálló a Bihari út-Szent István u., valamint a Tárnoki u. – Szent István u. metszéspontjában található.

II.1.2.9. Az elmúlt évek jelentősebb fejlesztései a városrészben, melyek érintik a szegregátumot

Érd város önkormányzata az elmúlt években folyamatos munkában végez a szociális rehabilitációhoz kapcsolódó feladatokat, ellátásokat. A tevékenységek a szegregátumok és a veszélyeztetett területeken számos pozitív hatást eredményezett, amelyek közül kiemelhető:

- A szegregált területen élők lakás- és életkörülményeinek javítása ingatlanvásárlási támogatással, ingatlanvásárlással, amelyek a szegregáció csökkenését, az integráció növekedését eredményezték.
- A szociális iroda, valamint a gyermekjóléti szolgálat munkatársai folyamatos kontaktusa tapasztalható az ott élőkkel. Terepmunkájuknak során hívták fel a figyelmet a kedvezőtlen környezeti viszonyokra (hulladék mennyisége, rágcsálók), amelyek gyermekvédelmi szempontból nélkülözhetetlenek, amellyel az ott élők életkörülményeiket javítani tudják.
- A hulladék- és környezeti károk csökkentésére az önkormányzat számos nagyobb hulladéktároló egységet, konténereket helyezett ki a szegregátum területén, ezzel elősegítve az élhető környezet megteremtését és a környezettudatosabb magatartás kialakulását.

Az önkormányzat számos olyan további intézkedést dolgozott ki, amelyek elősegítik az életkörülmények további javítását. Ezek közül kiemelhető cél azoknak a helyi rendeleteknek betartása az itt élők körében is, amelyek célja az életkörülmények javítása. Ennek értelmében a környezeti károk csökkentése érdekében folyamatos monitoring tevékenység előkészítése van folyamatban. Ennek értelmében egy szakemberekből álló csoport terepbejárása során folyamatosan ellenőrzi a területeket, ahol súlyos szabálytalanságokat észlelnek, a helyi rendeletben meghatározott szankciók alkalmazásra kerülnek.

II.1.3. A 2. számú szegregátum részletes helyzetelemzése

2.) Ófalusi szegregátum (térképen 15. számmal jelölt terület)

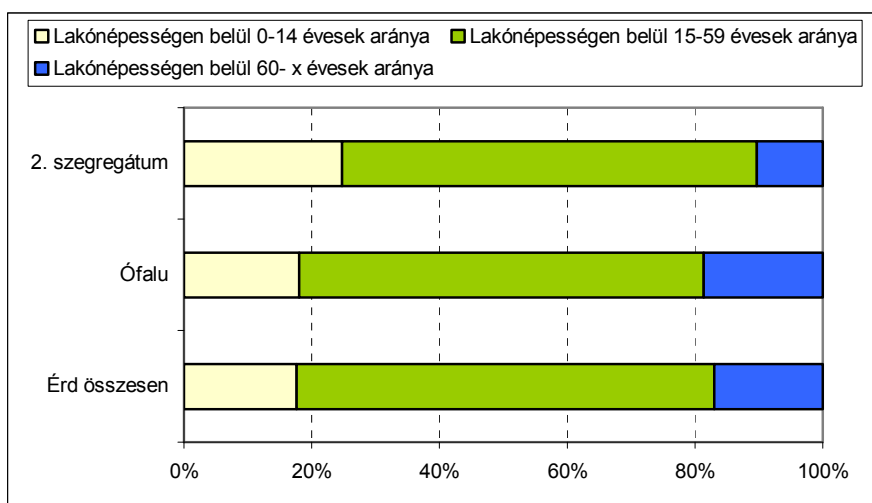
II.1.3.1. Általános helyzetkép

Az Ófaluban elhelyezkedő szegregátum magába foglalja a városrész délnyugati falusias beépítésű harmadát a Kerülő u., a Mély u., a Judit u., a Hosszú u., a Dózsa Gy. u. és a Temető u. környékét. A teletszerű környezet ugyan városszövetbe ágyazódott szegregált terület, ugyanakkor peremi elhelyezkedése folytán, a városrész kedvezőtlen megközelíthetősége, és ezen belül a szegregátum rossz feltártsága miatt elkülönül a környezetétől a két temető szomszédságában. Az épületek, a közterületek és a zöldfelületek állapota leromlott. A területen nagyjából halmozottan hátrányos helyzetűek, zömében roma kisebbséghez tartozók élnek.

II.1.3.2. Demográfiai és szociális helyzet

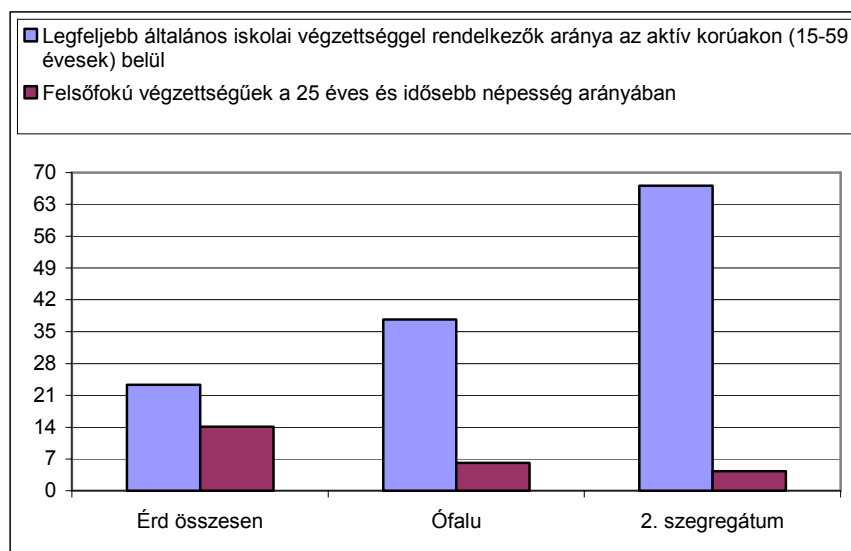
A 2. szegregátum területén is magas (24,8%), a városi és az ófalusi értéket mintegy 6 százalékponttal meghaladja a fiatalkorúak aránya. Az idősek aránya ugyanakkor szintén 10% körüli (1. ábra), így az aktív korúak aránya némileg szélesebb, mint az 1. szegregátum területén (65%), eléri a városi, városrészi átlagokat. Az eltartottság foka mérsékelt, ugyanakkor a munkavállalás szempontjából, és a hosszú távú fenntarthatóság terén elvileg kedvezőek a demográfiai adottságok.

1. ábra A 2. szegregátum lakónépességének korszerkezete területi összevetésben, 2001

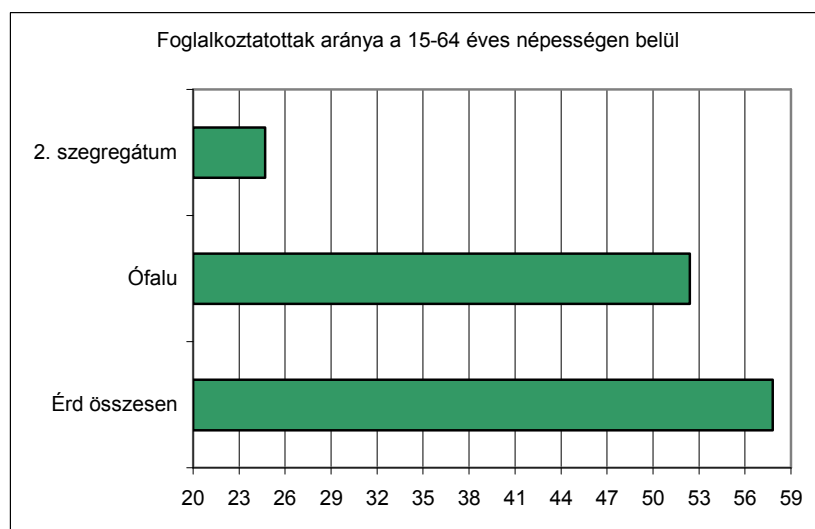
A szegregátum lakosságának kedvezőtlen strukturális jellemzői ugyanakkor erősítik a hátrányos helyzetet. A végzettség szerinti összetétel szerint az itt élők több mint 2/3-a legfeljebb általános iskolai végzettséggel, vagy azzal sem rendelkeznek (67,1%), amely több mint háromszorosa a városi értéknek, ugyanakkor nincs kétszerese az ófalusinak, amely az egész városrész kedvezőtlen kvalifikációs szintjét is mutatja (2. ábra). Ezzel szemben a felsőfokú végzettségűek aránya (4,3%) a harmadát sem éri el a városi értéknek (14%), ugyanakkor a városrészi érték is csak az 1. szegregátuméval összevethető (6,2%). Ezek az adatok az itt élők magasabb státuszban történő elhelyezkedése szempontjából jelentős hátrányos helyzetet jeleznek.

2. ábra A 2. szegregátum lakónépességének átlagos végzettségi viszonyai területi összehasonlításban (%), 2001

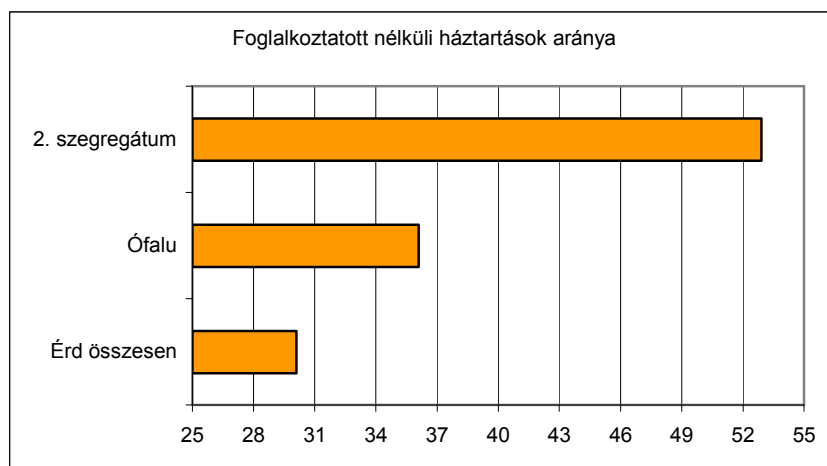
Az aktív korúak foglalkoztatottsága nagyon alacsony szintű (24,7%), sokkal rosszabb még az 1. szegregátumban élőkénél is. A szegregátum területén élők zöme kívül áll munkaerőpiaci folyamatokon (3. ábra). A városi és városrészi lakosok mintegy két, két és félszer nagyobb arányban foglalkoztatottak, amely komoly megélhetési nehézségekre utal, a rendszeres munkajövedelem tartós, akár generáción átívelő hiányára, jelentős szociális problémákra.

3. ábra A 2. szegregátum aktív korúakhoz viszonyított foglalkoztatottjainak aránya területi összehasonlításban (%), 2001

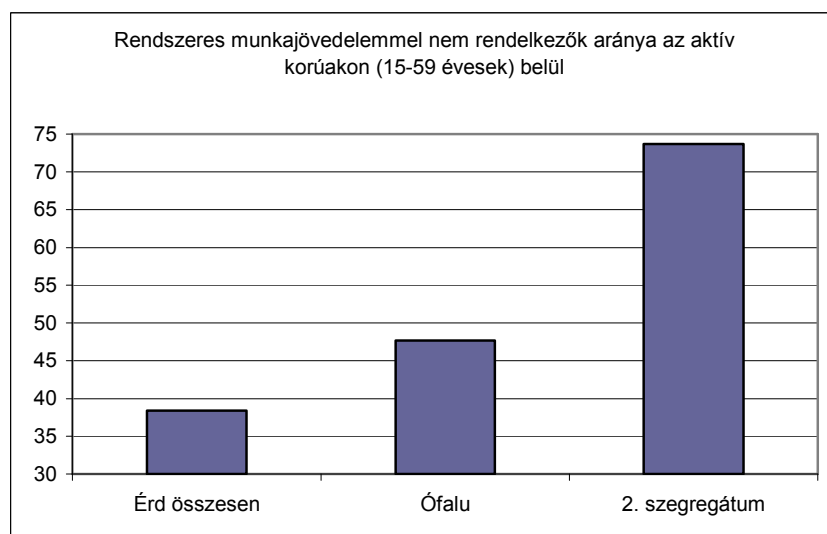
A szegregátum háztartásainak csaknem 55%-ában nincs foglalkoztatott (52,9%), amely csaknem kétszerese a vonatkozó városi értéknek (4. ábra). Ez az adat a szegregátum háztartásai zömének megélhetési nehézségein túl az inaktivitás különböző formáinak elterjedtségére is utal.

4. ábra A 2. szegregátum foglalkoztatott nélküli háztartásainak aránya területi összevetésben (%), 2001

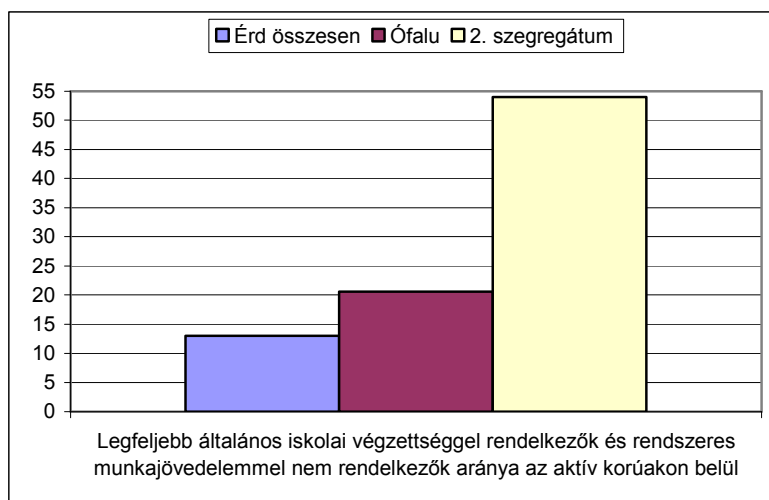
Rendszeres munkajövedelemmel a szegregátum lakóinak csaknem 3/4-e nem rendelkezik (73,7%), amely kétszerese a városi adatnak, de a városrészt is másfélszeresen meghaladja (5. ábra). Ez a családok segélyezésének jelentősebb mértékére vall, ugyanakkor az alkalmi és nem legális jövedelemszerzés különböző formáinak nagyobb arányára is utal.

5. ábra A 2. szegregátum aktív korúakhoz viszonyított rendszeres jövedelemmel nem rendelkezőinek aránya területi összevetésben (%), 2001

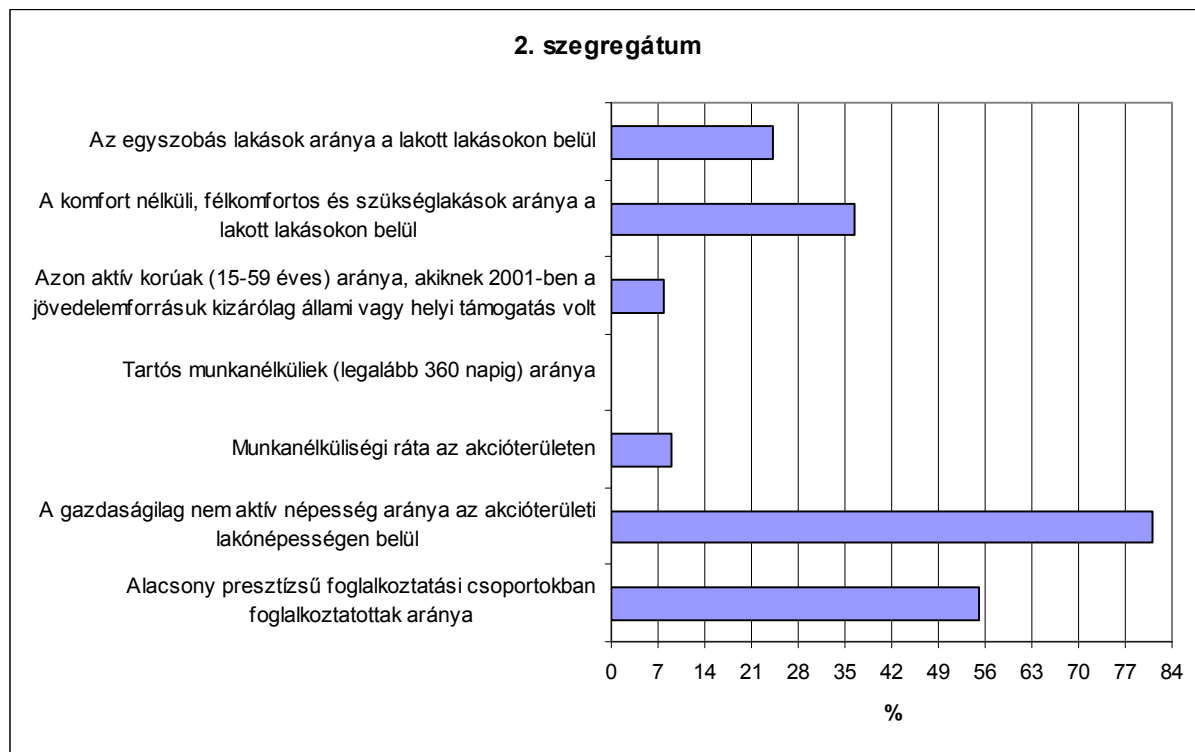
Az alacsony státuszt jelző mutató a szegregátum területén csaknem eléri az 55%-ot a területen (6. ábra).

6. ábra A szegregációs mutató alakulása a városban, a Parvárosban és a 2. szegregátum területén (%), 2001

A szegregátum egyéb demográfiai mutatói (7. ábra) közül a gazdaságilag nem aktívak kiemelkedően magas aránya (81,2%) az inaktív keresők közül a munkaerőpiactól társadalmilag nem indokolható módon távol maradók magasabb területi jelenlétére vall (passzív munkanélküliek; alkalmi munkából élők; illegális tevékenységekből, illetve fekete- és szürke gazdaságból élők), a társadalmilag indokoltan kimaradókkal szemben. Erre utal a kizárólag állami, vagy helyi támogatásból élők alacsony – az első szegregátum adatának csak a felét kitevő – aránya is (7,9%), amely az alkalmi munkából, illetve a láthatatlan jövedelmekből élők magasabb arányát jelzi. Alátámasztja ezt a regisztrált munkanélküliek alacsony hányada (9,1%), illetve az a tény, hogy nincs a területen egyetlen tartós munkanélküli sem. Ugyanakkor a munkával rendelkező aktív korúak több mint fele is alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportba sorolható munkahelyen dolgozik (55%).

7. ábra Egyéb demográfiai és lakóhelyi mutatók a 2. szegregátum vonatkozásában

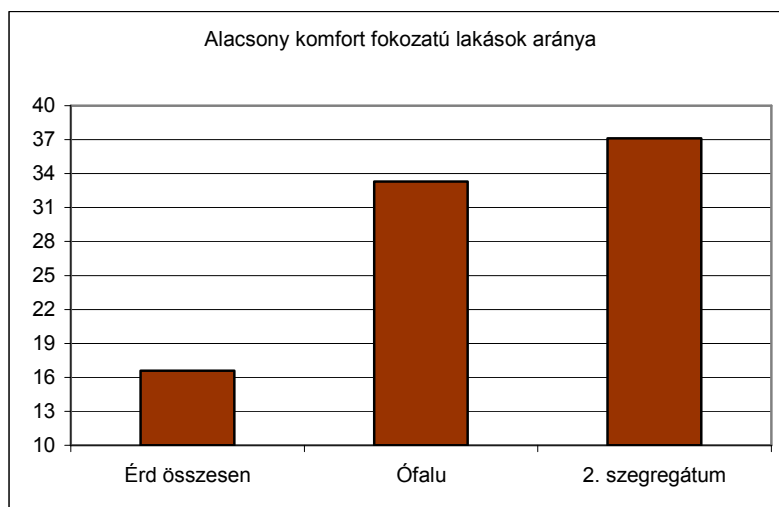
II.1.3.3. Lakáskörülmények

A 2. szegregátum területén az alacsony komfortfokozatú lakások viszonylag magas lakásállományon belüli aránya (37,1%) utal a kedvezőtlen lakóhelyi körülményekre a városon belül, de ez az egész városrészre is jellemző (8. ábra). A lakott lakások esetében ez némileg alacsonyabb (36,4%), amely jelzi, hogy zömében olyan lakások állnak üresen a területen, amelyek alacsony komfortszintűek. A lakott lakások lakásszerkezetében az egyszobás lakások aránya magas (24,2%), amely a szűkös területi lehetőségek meghatározta telepszerű beépítés következménye (7. ábra).

A településtörténeti értékekkel rendelkező ófalui központi és Fő utca menti, valamint újfalui (Alsó- Felső- utcák menti) terület hagyományos beépítési módja védendő, a terület helyi városképi és településszerkezeti védelemre javasolt³.

³ HÉSZ

8. ábra Az 2. szegregátum alacsony komfortfokozatú lakásainak arány területi összevetésben (%), 2001

Mutatószámok	Érd	Ófalu-Újfalu	szegregátum
Lakónépesség	56567	7826	117
Lakónépességen belül 0-14 évesek	17,7	16,8	24,8
Lakónépességen belül 15-59 évesek	65,4	66,3	65
Lakónépességen belül 60-x évesek	17	16,9	10,3
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkező aránya az aktív korúakon belül	23,3	26,4	67,1
Felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebbek arányában	14,1	11,2	4,3
Lakásállomány	20054	2903	35
Alacsony komfortfokozatú lakások aránya	16,6	14,2	37,1
Rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül	38,4	38,6	73,7
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktívkorúakon belül	13	14,1	54

Forrás: KSH 2001 Népszámlálás.

Szociális segély⁴

A szegregátumban 2007-es önkormányzati adatok alapján 437-en laknak. Ez a KSH által a 2001-es adatok alapján lehatárolt terület egészének lakosságszámát jelenti, melynek csak egy kis része tekinthető alacsony státuszúnak. Lásd az alábbi táblázatot.

Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben 72 fő részesül (25 család), rendszeres szociális segélyt 4 fő kap és lakásfenntartási támogatásban 17 fő részesül.

Szegregátum segélyezési mutatói, 2007.

Az IVS-ben azonosított szegregátum neve	Lakónépesség száma (fő)	Lakások száma (db)	LFT-ben részesülők száma	Rendszeres szociális segélyben részesülők	Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők	HHH gyerekek	Romák aránya a lakónépességén belül
Az Ófalusi szegregátum	437	n.a.	17	4	72	önkormányzat	önkormányzat

Forrás: ÉRD MJV Önkormányzata

II.1.3.4. Infrastrukturális ellátottság

Érd megyei jogú városhoz hasonlóan a szegregátum területén az infrastrukturális ellátottsága hiányos. A területek legnagyobb infrastrukturális hiányosságai közé tartozik a vezetékes csatornahálózat, valamint a burkolt utak hiánya, amelyek fejlesztésére az önkormányzat folyamatosan, pályázati lehetőségek kiaknázásával javít.

II.1.3.5. Egészségre káros környezeti tényezők

Az önkormányzati mélyinterjúk által feldolgozott adatok szerint a szegregátumnak jelölt városrész egyik legsúlyosabb problémái közé tartozik az ott élők környezet-egészségügyi helyzetének kedvezőtlen állapota, a lakók által felhalmozott hulladék, a területen főleg fém- és egyéb állati eredetű hulladék mennyiségének nagysága, a veszélyes hulladék elégetése és ezáltal a környezet szennyezése, valamint a kedvezőtlen lakáskörülmények következtében elszaporodó rágcsálók megjelenése.

II.1.3.6. A közszolgáltatások elérhetősége

A közszolgáltatások elérhetősége jó, döntően a szegregátum közlekedésföldrajzi elhelyezkedésének, a centrumhoz való közelségének köszönhetően. A városrészben háziorvosi rendelő található.

⁴ Önkormányzati adatszolgáltatás, 2007

II.1.3.7. Integráció

A szegregátum területén található a 8. számú Óvoda és Tagóvoda. A 2007/2008-as tanévre beíratott gyerekek száma 98 és 74 fő. A halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek száma a Felső utcai óvodában 5 fő, a Fő utcaiban 15 fő.

A területén található a II. Lajos Általános Iskola, melyet 2007. augusztus 1-jei hatállyal jogutód nélkül megszüntette, a tanulók a Bolyai Általános Iskola, Batthyány Általános Iskola és a Hunyadi Mátyás Általános Iskola körzetébe kerültek át. Az iskolában 2006/2007-es tanévben 77 tanulóból 42 halmozottan hátrányos helyzetű volt. A közoktatási törvény változása miatt megszüntetésre került az iskola és az oktatási szegregáció elkerülése érdekében Érd Város Önkormányzata a közoktatási esélyegyenlőségi programja alapján megjelölt irányelveket követve, az integrált oktatás jegyében a gyerekek a környék iskoláiba kerültek. A változások segítségével az önkormányzat iskolabuszt biztosít a tanulók szállítására, könnyítve az iskola bezárásából adódó közlekedési nehézségeken.

A Bolyai János Általános Iskolában a 2007/2008-as tanévre beíratott gyerekek létszáma 746 fő, a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók létszáma 32 fő. A Batthyány Lajos Általános iskolában 471 beíratott tanuló közül 35 halmozottan hátrányos helyzetű. A Hunyadi Mátyás Általános Iskola 353 tanulója közül 27-en halmozottan hátrányos helyzetű.

A II. Lajos Általános Iskola bezárásával az önkormányzat megszüntette a szegregációt az oktatásban. Egyik iskolában sem éri el a halmozottan hátrányos helyzetűek aránya a 10%-ot.

A közoktatási esélyegyenlőség tervben fejlesztési célként került meghatározásra az Integrációs Pedagógiai rendszer bevezetése a jövőben.

II.1.3.8. A szegregátum elérhetősége, közlekedési kapcsolata a város központi részével

A terület közlekedésföldrajzi fekvése kedvező, a szegregátum földrajzi közelségének következtében a tömegközlekedési kapcsolatot a 8101. számú buszjárat, a Minaret és Ófalu között közlekedő biztosítja. A szegregátumhoz legközelebb eső megálló a Sugár út-Fő út, az Iskola u. – Fő u., valamint a Római u. – Fő u. metszéspontjában találhatók.

II.1.3.9. Az elmúlt évek jelentősebb fejlesztései a városrészben, melyek érintik a szegregátumot

Érd város önkormányzata az elmúlt években folyamatos munkában végez a szociális területhez kapcsolódó feladatokat, ellátásokat. A tevékenységek a szegregátumok és a veszélyeztetett területeken számos pozitív hatást eredményezett, amelyek közül kiemelhető:

- A szegregált területen élők lakás- és életkörülményeinek javítása ingatlanvásárlási támogatással, ingatlanvásárlással, amelyek a szegregáció csökkenését, az integráció növekedését eredményezték.
- A szociális iroda, valamint a gyermekjóléti szolgálat munkatársai folyamatos kontaktusa tapasztalható az ott élőkkel. Terepmunkájuknak során hívták fel a figyelmet a kedvezőtlen környezeti viszonyokra (hulladék mennyisége, rágszálók), amelyek gyermekvédelmi szempontból nélkülözhetetlenek, amellyel az ott élők életkörülményeiket javítani tudják.
- A hulladék- és környezeti károk csökkentésére az önkormányzat számos nagyobb hulladéktároló egységet, konténereket helyezett ki a szegregátum területén, ezzel

elősegítve az élhető környezet megteremtését és a környezettudatosabb magatartás kialakulását.

A szegregáció megszüntetése érdekében az egyik legjelentősebb lépése a területen áthaladó Mély utcai alacsony státuszúak helyzetének rendezését jelentette. „Az Ófalus szegregátum Mély utcai rész rendezésére az Önkormányzat 2004.05. 27-én 1112/2004. számú határozatban rendelkezett. A Mély utcában 7 család, 46 fő élt. A Mély utcában lakók önkényes területfoglalók voltak. A lakhatást pincékbe vájt odúk és elejére épített ideiglenes építmények képezték. A fertőző betegségeket többször jelentette a tisztiorvosi szolgálat. Súlyos szociális és népegészségügyi probléma alakult ki. A pincék fölötti partfal omladozása megindult életveszélyt jelentett. A halmazati problémák miatt az Önkormányzat 10 millió forintot különített el a költségvetés terhére a problémák megoldására. Az ott élő roma lakosság ragaszkodott a megszokott környezethez és nagyon lassan látták be az életveszélyességet. Az elköltözést ahhoz kötötték, ismerős vagy rokoni környezetbe kerülhessenek. A lakhatás megoldásnál szerettük volna elérni, hogy magántulajdonhoz jussanak. Önkormányzati szociális bérlakás nem állt rendelkezésre, két család esetében /ikerház/ tudott a város vezetése családi házat biztosítani az ő esetükben 4 év lakbérmentességet kaptak, mivel nem jutottak magántulajdonhoz. A többi 4 család Gyulaj községben talált rokoni kapcsolatot és oda akartak menni. A családi ház általuk kiválasztott volt és nem roma lakta környezetben, van. Egy anya, akinek gyermekeit már korábban állami gondoskodásba vették Törtelen vásárolt házat. Az Önkormányzat még vállalta a területrendezést, lebontást, útjavítást. A továbbiakban a pincetulajdonosokra hárul a terület rendezése.”⁵

Az önkormányzat számos olyan további intézkedést dolgozott ki, amelyek elősegítik az életkörülmények további javítását. Ezek közül kiemelhető cél azoknak a helyi rendeleteknek betartása az itt élők körében is, amelyek célja az életkörülmények javítása. Ennek értelmében a környezeti károk csökkentése érdekében folyamatos monitoring tevékenység előkészítése van folyamatban. Ennek értelmében egy szakemberekből álló csoport terepbejárása során folyamatosan ellenőrzi a területeket, ahol súlyos szabálytalanságokat észlelnek, a helyi rendeletben meghatározott szankciók alkalmazásra kerülnek.

⁵ Az Önkormányzat Szociálpolitikai Osztályának tájékoztatása.

II.1.4. A szegregátumnak jelölt, de a mutatók alapján annak nem minősülő területek bemutatása

2. Kárpáti-Késmárki-Borszéki u.

Sor-szám	Megnevezés	Forrás	Típus	Relevancia (2001. évi adatok alapján)	Aktuális állapot
2.	Kárpáti-Késmárki-Borszéki	KSH	városszövettől elkülönülő	Veszélyeztetett terület	Alacsony státuszúak pontszerű jelenléte

A 2001. évi népszámlálás óta a területen jelentős változások történtek, döntően az ingatlanfelvásárlásoknak, a lakosság önszántából történő elköltöztetésének eredményeképpen jelenleg pontszerűen helyezkednek el az alacsony státuszú társadalmi csoportok.

A terület laza kertvárosi lakóterületi jellegének a további fenntartása a cél. A 33/2006. (VI.27.) ÖK. sz. rendelettel elfogadott Helyi Építési Szabályzat övezeti előírásain túl a Város építészeti értékeinek helyi védelméről szóló 14/2007. (III.27.) sz. rendelet térképmelléklete többek között az érintett tömböt is helyi területi védelem alá helyezte. A helyi területi védelem alatt álló ingatlanokon a kialakítható lakásszám tekintetében fogalmaz meg szigorító szabályokat a rendelet. A tömb közel helyezkedik el a Tusculanum akcióterülethez, valamint a Hegyalja u.-Kolozsvári u.- Tárnok településhatár fejlesztési területhez, az itt létrejövő jövőbeli fejlesztések még jobban növelhetik a tömb státuszát.

3. Fátra – Körmöci – Mátra – Korponai – Tárnoki-Kolozsvár – Mátra – Komáromi

Sor-szám	Megnevezés	Forrás	Típus	Relevancia (2001. évi adatok alapján)	Aktuális állapot
3.	Fátra – Körmöci – Mátra – Korponai – Tárnoki-Kolozsvár – Mátra – Komáromi	KSH	városszövettől elkülönülő	Veszélyeztetett terület	Alacsony státuszúak pontszerű jelenléte

A területen pontszerűen helyezkednek el az alacsony státuszú társadalmi csoportok, az önkormányzat által elmondottak alapján veszélyeztetett területről van szó, az Önkormányzat fokozott figyelemmel kíséri a területeken élőket.

A terület laza kertvárosi lakóterületi jellegének a további fenntartása a cél. A 33/2006. (VI.27.) ÖK. sz. rendelettel elfogadott Helyi Építési Szabályzat övezeti előírásain túl a Város építészeti értékeinek helyi védelméről szóló 14/2007. (III.27.) sz. rendelet térképmelléklete többek között az érintett tömböket is helyi területi védelem alá helyezte. A helyi területi védelem alatt álló ingatlanokon a kialakítható lakásszám tekintetében fogalmaz meg szigorító szabályokat a rendelet. A tömbök a Tusculanum akcióterület, valamint a Hegyalja u.-Kolozsvári u.- Tárnok településhatár fejlesztési terület szomszédságában helyezkednek el, az itt létrejövő jövőbeli fejlesztések még jobban növelhetik a tömbök státuszát.

4. Zólyomi u – M7 – Visegrádi – Kőhalmi u.

Sor-szám	Megnevezés	Forrás	Típus	Relevancia (2001. évi adatok alapján)	Aktuális állapot
4.	Zólyomi u – M7 – Visegrádi – Kőhalmi	KSH	városszövettől elkülönülő	Veszélyeztetett terület	Megszűnt veszélyeztetett terület

Az ingatlanfelvásárlások következtében a terület jelenleg kikerült a veszélyeztetettség alól, az eltelt időszak óta az ingatlanbefektetések egyik fő célterülete.

A terület laza kertvárosi lakóterületi jellegének a további fenntartása a cél. A 33/2006. (VI.27.) ÖK. sz. rendelettel elfogadott Helyi Építési Szabályzat övezeti előírásain túl a Város építészeti értékeinek helyi védelméről szóló 14/2007. (III.27.) sz. rendelet térképmelléklete többek között az érintett tömböt is helyi területi védelem alá helyezte. A helyi területi védelem alatt álló ingatlanokon a kialakítható lakásszám tekintetében fogalmaz meg szigorító szabályokat a rendelet. A tömb közel helyezkedik el a Natura2000 védettség alatt álló Fundoklia –völgy területéhez, mely természeti érték növeli a környező lakóterületek státuszát.

5. Ungvári – Füzérvári – Vereckei – Hargitai u.

Sor-szám	Megnevezés	Forrás	Típus	Relevancia (2001. évi adatok alapján)	Aktuális állapot
5.	Ungvári – Füzérvári – Vereckei – Hargitai	KSH	városszövettől elkülönülő	Veszélyeztetett terület	Megszűnt veszélyeztetett terület

A megjelölt utcákban nem releváns a veszélyeztetettség státuszának megjelölése, a lakosság önszántából történő elköltözésének nyomán.

A terület laza kertvárosi lakóterületi jellegének a további fenntartása a cél. A 33/2006. (VI.27.) ÖK. sz. rendelettel elfogadott Helyi Építési Szabályzat övezeti előírásain túl a Város építészeti értékeinek helyi védelméről szóló 14/2007. (III.27.) sz. rendelet térképmelléklete többek között az érintett tömböt is helyi területi védelem alá helyezte. A helyi területi védelem alatt álló ingatlanokon a kialakítható lakásszám tekintetében fogalmaz meg szigorító szabályokat a rendelet. A tömb közel helyezkedik el a Natura2000 védettség alatt álló Fundoklia –völgy területéhez, mely természeti érték növeli a környező lakóterületek státuszát.

6. Dévai – Szigetvári u.

Sor-szám	Megnevezés	Forrás	Típus	Relevancia (2001. évi adatok alapján)	Aktuális állapot
6.	Dévai – Szigetvári	KSH	városszövettől elkülönülő	Veszélyeztetett terület	Megszűnt veszélyeztetett terület

A megjelölt utcákban nem releváns a veszélyeztetettség státuszának megjelölése, a lakosság önszántából történő elköltözésének nyomán.

A terület laza kertvárosi lakóterületi jellegének a további fenntartása a cél. A 33/2006. (VI.27.) ÖK. sz. rendelettel elfogadott Helyi Építési Szabályzat övezeti előírásain túl a Város építészeti értékeinek helyi védelméről szóló 14/2007. (III.27.) sz. rendelet térképmelléklete többek között az érintett tömböt is helyi területi védelem alá helyezte. A helyi területi védelem alatt álló ingatlanokon a kialakítható lakásszám tekintetében fogalmaz meg szigorító szabályokat a rendelet. A Dévai utca egy szakasza keresztül halad a Natura2000 védettség alatt álló Fundoklia –völgy területén, mely természeti érték növeli a környező lakóterületek státuszát.

7. Zengő u – Sóskúti út – belterület – Kőhalmi u.

Sor-szám	Megnevezés	Forrás	Típus	Relevancia (2001. évi adatok alapján)	Aktuális állapot
7.	Zengő u – Sóskúti út – belterület – Kőhalmi u.	KSH	városszövettől elkülönülő	Veszélyeztetett terület	Megszűnt veszélyeztetett terület

A terület laza kertvárosi lakóterületi jellegének a további fenntartása a cél. A 33/2006. (VI.27.) ÖK. sz. rendelettel elfogadott Helyi Építési Szabályzat övezeti előírásain túl a Város építészeti értékeinek helyi védelméről szóló 14/2007. (III.27.) sz. rendelet térképmelléklete többek között az érintett tömböt is helyi területi védelem alá helyezte. A helyi területi védelem alatt álló ingatlanokon a kialakítható lakásszám tekintetében fogalmaz meg szigorító szabályokat a rendelet. A tömb közel helyezkedik el a Detrekő u.- Visegrádi u.- M7 déli határvonala – Bérc u.- Ajnácskő u.- Szirtes u. un. „Szilvafás” tervezett lakóterülethez. Jelenleg itt változtatási tilalom van, de a terület szabályozása a város teljes területére készülő szabályozási terv keretén belül elkészül, és ez a környező területek státuszát is növeli.

8. Csiszoló – Gépész – Fuvaros – Darukezelő

Sor-szám	Megnevezés	Forrás	Típus	Relevancia (2001. évi adatok alapján)	Aktuális állapot
8.	Csiszoló – Gépész – Fuvaros – Darukezelő	KSH	városszövettől elkülönülő	Veszélyeztetett terület	Veszélyeztetett terület

A Csiszoló-Fűtő-Fuvaros-Darukezelő-Gépész utcák által határolt tömb önkormányzati tulajdonban van. A környező kertvárosi lakóterületi övezetben lévő ingatlanokkal eltérően a tömb településközponti-vegyes építési övezetbe van sorolva. A város ezt a területet oktatási-nevelési intézményfejlesztési célra kívánja használni, így a különösen a fiatal betelepülő családok által lakott Felső-Parkváros oktatási-nevelési intézményekkel való ellátása megoldódna. A tömbben rossz állapotú önkormányzati lakások vannak, egy részükben még bérlők laknak. Amennyiben realizálódik az intézményfejlesztés a bérlők elköltöztetéséről az önkormányzat gondoskodik (az önkormányzat már többször pályázott intézményfejlesztésre, eddig sajnos sikertelenül). Az egész M7 autópályától északra fekvő terület kedvelt célpontja az Érdre betelepülőknél, az alacsony társadalmi státuszú rétegek folyamatosan „kiszorulnak” a területről. A megjelölt utcák közül a Gépész utcában pontszerűen jelennek meg az alacsony státuszúak, ahol jelenleg folyamatban van az ingatlanok kivásárlása. A Darukezelő utca veszélyeztetett területnek minősül, a lakók 15-20 év szociális alapon jutottak lakásukhoz, azóta a tulajdonukban van.

9. Favágó – Esztergályos – belterület – Darukezelő

Sor-szám	Megnevezés	Forrás	Típus	Relevancia (2001. évi adatok alapján)	Aktuális állapot
9.	Favágó – Esztergályos – belterület – Darukezelő	KSH	városszövettől elkülönülő	Veszélyeztetett terület	Megszűnt veszélyeztetett terület

A tömböt a jelenlegi szabályozás eltérően a környező kertvárosi lakóterületi övezeti besorolású ingatlanoktól településközponti vegyes építési övezetbe sorolta (a tömbben található nyári napközis tábor, valamint az ott üzemelő fitness-club generálta a besorolást), így nem releváns veszélyeztetett terület. Az intenzívebb építési lehetőségeket biztosító besorolás eredményeképp néhány ingatlan felvásárlása megtörtént. A beruházók több lakóépületeket kívánnak építeni az ingatlanokon.

10. Mogyoró – Felsővölgyi – Meggyfa – Fűzfa – Körtefa – Fügefa – Köszméte u.

Sor-szám	Megnevezés	Forrás	Típus	Relevancia (2001. évi adatok alapján)	Aktuális állapot
10.	Mogyoró – Felsővölgyi – Meggyfa – Fűzfa – Körtefa – Fügefa – Köszméte	KSH	városszövettől elkülönülő	Veszélyeztetett terület	Megszűnt veszélyeztetett terület

A terület laza kertvárosi lakóterületi jellegének a további fenntartása a cél. A 33/2006. (VI.27.) ÖK. sz. rendelettel elfogadott Helyi Építési Szabályzat övezeti előírásain túl a Város építészeti értékeinek helyi védelméről szóló 14/2007. (III.27.) sz. rendelet térképmelléklete többek között az érintett tömböt is helyi területi védelem alá helyezte. A helyi területi védelem alatt álló ingatlanokon a kialakítható lakásszám tekintetében fogalmaz meg szigorító szabályokat a rendelet. A területen levő ingatlanfelvásárlások következtében jelenleg a kijelölt terület nem minősül veszélyeztetett területnek.

11. Ciklámen – Szépilonka – Vincellér – Facélia u.

Sor-szám	Megnevezés	Forrás	Típus	Relevancia (2001. évi adatok alapján)	Aktuális állapot
11.	Ciklámen – Szépilonka – Vincellér – Facélia	KSH	városszövettől elkülönülő	Veszélyeztetett terület	Megszűnt veszélyeztetett terület

A területen levő ingatlanfelvásárlások következtében jelenleg a kijelölt terület nem minősül veszélyeztetett területnek.

A terület laza kertvárosi lakóterületi jellegének a további fenntartása a cél. A 33/2006. (VI.27.) ÖK. sz. rendelettel elfogadott Helyi Építési Szabályzat övezeti előírásain túl a Város építészeti értékeinek helyi védelméről szóló 14/2007. (III.27.) sz. rendelet térképmelléklete többek között az érintett tömböt is helyi területi védelem alá helyezte. A helyi területi védelem alatt álló ingatlanokon a kialakítható lakásszám tekintetében fogalmaz meg szigorító szabályokat a rendelet.

12. István – Géza – Imre – Tárnoki u.

Sor-szám	Megnevezés	Forrás	Típus	Relevancia (2001. évi adatok alapján)	Aktuális állapot
12.	István – Géza – Imre – Tárnoki	KSH	városszövettől elkülönülő	Veszélyeztetett terület	Megszűnt veszélyeztetett terület

A tömb Tárnoki út (forgalmas gyűjtőút) felé eső része településközponti-vegyes építési övezetben található, a többi ingatlan kertvárosi lakóövezetben. Az intenzívebben beépíthető településközponti-vegyes építési övezetben lévő ingatlanok felvásárlása folyamatosan

tapasztalható, elsősorban többlakásos lakóépületek, kisebb mértékben üzletek, irodák kialakítása a cél. Jelenleg az önkormányzat a területet nem minősíti veszélyeztetettnek és alacsony státuszúnak, hanem döntően idős korosztály él itt.

13. Kovács u.

Sor-szám	Megnevezés	Forrás	Típus	Relevancia (2001. évi adatok alapján)	Aktuális állapot
13.	Kovács u.	KSH	városszövettől elkülönülő	Veszélyeztetett terület	Megszűnt veszélyeztetett terület

Az ingatlanfelvásárlások, valamint a migrációs folyamatok következtében jelenleg nem minősül veszélyeztetett területnek.

14. Taksony – György – Töhötöm – Gyula u.

Sor-szám	Megnevezés	Forrás	Típus	Relevancia (2001. évi adatok alapján)	Aktuális állapot
14.	Taksony – György – Töhötöm – Gyula	KSH	városszövettől elkülönülő	Veszélyeztetett terület	Megszűnt veszélyeztetett terület

A tömb közel található a Diósdí út- Bajcsy Zsilinszky út csomóponthoz, mely a közúti körforgalmi csomóponton túlmenően kereskedelmi-szolgáltató létesítmények sűrűsödési helye is (Spar-üzlet, DM üzlet, több kisebb üzlet, szolgáltató egységek, többlakásos lakóépületek a csomópont közvetlen környezetében). A tömb a jelenlegi szabályozás szerint településközponti –vegyes építési övezetbe van sorolva, mely ingatlanok iránt a többlakásos épületek megvalósítása miatt nagy a kereslet a befektetők részéről. (Most a tömbön változtatási tilalom van, mivel ez a tömb is un. „konfliktusterület” a városban, ahol a döntően egyalakásos kertvárosi ingatlanok között megjelentek az intenzívebb építési lehetőségek miatt a többlakásos lakóépületek. Cél olyan szabályozás kialakítása, amely kezeli ezt a konfliktust.) Nem jellemző a roma lakosság.

16. Molnár – Római – Belterületi határ

Sor-szám	Megnevezés	Forrás	Típus	Relevancia (2001. évi adatok alapján)	Aktuális állapot
16.	Molnár – Római – Belterületi határ	KSH	városszövettől elkülönülő	Veszélyeztetett terület	Veszélyeztetett terület

Az alacsony státuszú lakosság jelen van a területen, a roma-nem roma lakosság vegyesen él itt. A terület adottságai nagyon jók arra, hogy megfelelő, Ófalu történeti, és természeti értékeit szem előtt tartó fejlesztés felértékelje a terület státuszát. A területen található műemlék, műemléki környezet, a teljes terület helyi területi védelem alatt áll, és egyedi

védett értékek is találhatóak itt. Természeti értékek közül nyugati irányból az országosan védett Kakukk-hegy, keleti irányból pedig a Natura2000 védelem alatt álló Beliczay-sziget határolja a területet, a Molnár utca pedig a Duna partra vezet. A védett értékek megőrzése a jövő egyik kiemelten fontos feladata. Szervezés alatt van nyári felmérő-tábor építész karra járó egyetemisták közreműködésével az országos műemlék Szent Mihály templom, és Római katolikus plébánia épületeinek felmérésére. A felmérések alapját képezik az épületek felújítási terveinek, melyek elengedhetetlen feltételei pl. a pályázatok benyújtásának.

17. Júlia u – Ercsi út

Sor-szám	Megnevezés	Forrás	Típus	Relevancia (2001. évi adatok alapján)	Aktuális állapot
17.	Júlia u – Ercsi út	KSH	városszövettől elkülönülő	Veszélyeztetett terület	Megszűnt veszélyeztetett terület

A területen döntően víkendházak találhatóak, amelyek döntően lakófunkciót látnak el. A területen a város köztemető bővítésének kapcsán szabályozási terv készítése van folyamatban, mely érinti a Júlia utcának az épülő M6 autópályától északra levő szakaszát, valamint az Ercsi útnak az épülő M6 és Júlia utca közötti szakaszát. Az Ercsi út további szakaszai a „Városházak és Mihálytelep” területére készülő szabályozási terv tervezési területébe tartoznak. Az utcák mentén többféle területfelhasználás van jelenleg is, és az elkészült szabályozás után is várható az utak mentén a lakó, gazdasági, kereskedelmi funkciók jelenléte. A temető bővítése a Júlia utcának az Ercsi út felé eső oldalán a meglévő lakóterületek megszüntetését fogja eredményezni.

18. Berettyó u.-Aranyos u.

Sor-szám	Megnevezés	Forrás	Típus	Relevancia (2001. évi adatok alapján)	Aktuális állapot
18.	Berettyó u.-Aranyos u.	KSH	városszövettől elkülönülő	Veszélyeztetett terület	Megszűnt veszélyeztetett terület

Természeti szempontból a területen lápos, vizenyős, de közlekedési szempontból kedvező fekvésű. A veszélyeztetettség megjelölése az itt levő fiúotthon, valamint szociális otthon lakóinak adataiból származik.

A terület laza kertvárosi lakóterületi jellegének a további fenntartása a cél. A 33/2006. (VI.27.) ÖK. sz. rendelettel elfogadott Helyi Építési Szabályzat övezeti előírásain túl a Város építészeti értékeinek helyi védelméről szóló 14/2007. (III.27.) sz. rendelet térképmelléklete többek között az érintett tömböt is helyi területi védelem alá helyezte. A helyi területi védelem alatt álló ingatlanokon a kialakítható lakásszám tekintetében fogalmaz meg szigorító szabályokat a rendelet.

A kertvárosi lét nyugalmát itt ugyan zavarhatja a vasút közelsége, de a lakók általában ilyen helyen is ragaszkodnak ahhoz, hogy ingatlanjaik maradjanak kertvárosi lakóövezeti besorolásban.

19. Ágnes-Adél-Ágota – Angyalka u.

Sor-szám	Megnevezés	Forrás	Típus	Relevancia (2001. évi adatok alapján)	Aktuális állapot
19.	Ágnes-Adél-Ágota – Angyalka u.	KSH	városszövettől elkülönülő	Veszélyeztetett terület	Megszűnt veszélyeztetett terület

A tömb a városközpont területén található, az utóbbi évek nagy fejlesztéseinek közvetlen szomszédságában. A tömb intenzíven beépíthető településközponti vegyes építési övezetbe van sorolva, az Ágota u.-Adél u. sarkán a közelmúltban létesült egy többlakásos lakóépület, melyben irodák, kisebb üzletek, posta is helyet kaptak.

III. ANTISZEGREGÁCIÓS PROGRAM

Roma lakosság

A 2001-s népszámlálás során az érdi lakosság 97,7%-a vallotta magát magyarnak. A nemzetiségi kritériumok legalább egyike szerint Érden a hazai kisebbséghez tartozók együttes aránya a teljes lakosság 2,3 %-át teszi ki. A kisebbségek belső megoszlását tekintve a városban, legnagyobb arányban a romák vannak (43%), őket követik a németek (25%), a harmadik helyen megosztva vannak románok és szlovákok (8%).⁶ A

III.1. A roma népesség integrációját elősegítő városi intézkedések

Érd megyei jogú város területén, döntően az Önkormányzat és intézményei végrehajtásának segítségével folyamatosan jelen vannak a roma népesség integrációját elősegítő intézkedések. Ezek közül kiemelhetők:

- Iskolai integráció elősegítése, amelynek következtében jelenleg nincsenek külön roma osztályok.
- Az életminőség javítása céljából kialakított intézkedések (hulladékgyűjtők elhelyezése a romák által lakott területeken, a lakások komfortfokozatának javításának elősegítése.)
- Kisebbségi – Cigány Önkormányzat jelenléte, folyamatos koordináció a romaügyekkel kapcsolatban.
- Országos és európai hatáskörű roma pártok jelenlétének biztosítása.
- Roma fiataloknak ösztöndíj biztosítása Érd megyei jogú város Önkormányzatától a Cigány Kisebbségi Önkormányzat támogatási rendszere alapján: általános iskolai tanulóknak 2 millió Ft, a felsőoktatásban és középiskolában tanulók között 1 millió forint kerül szétosztásra, amelyre a tanulmányi átlag alapján lehet pályázni évente.
- Közmunkaprogram és képzések biztosítása, együttműködések kialakítása a munkaügyi központtal közösen.
- Fokozott figyelem a roma nagycsaládosokra a gyermekjóléti és védőnői szolgálat sűrűbb időközönként történő látogatásának köszönhetően.
- Szociális bérlakásokhoz való segítségnyújtás, lakásfenntartási támogatás és lakbértámogatás biztosítása.
- Ingatlanvásárláshoz önkormányzati segítségnyújtás.

III.1.1. A 2007-13 között tervezett beavatkozások

A tervezett beavatkozások célja, hogy tovább csökkenjen a szegregáltnak minősülő lakókörnyezet szegregáltsági foka, azaz az alacsony státuszú lakosok, **valamint a roma lakosság** magas koncentrációja lehetőség szerint közelítsen a városi átlaghoz. Ugyanakkor a beavatkozások következményeként a város más területein, illetve más településeken (pl. városkörnyéki falvak) ne növekedjen az alacsony státuszú népesség koncentrációja, és ne alakuljon ki új szegregátum.

⁶ Forrás: Szociális szolgáltatástervezési koncepció

A tervezett beavatkozások közül kiemelhető a lakhatási, az oktatási, valamint a foglalkoztatási integráció elősegítése, az életkörülmények és lakáshelyzet javítása, az egészségügyi esélyegyenlőség javítása, valamint a civil szféra szerepének növelése.

Az Önkormányzat által megfogalmazott rövid- és középtávú intézkedések közül a következők emelhetők ki:

- Közmunkaprogramra és képzésekre Erdős Város Polgármesteri Hivatal és a Közép-magyarországi Regionális Munkaügyi Központ együttműködési megállapodásának fenntartása az alacsony státuszúak foglalkoztatása és átképzése érdekében.
- A képzésekre és munkaerő-piaci helyzet javítására TÁMOP / Társadalmi Megsegítés OP/ program operatív intézkedéseinek kiaknázása.
- A fémhulladék hasznosításából eredő hulladék megszüntetésére bontótelep kijelölése
- Az iskolákban a nagyobb létszámú hátrányos gyermekek felzárkóztatására program kidolgozása
- Környezeti munkacsoport folyamatos terepmunkája a környezet-egészségügyi helyzet javítása céljából, a helyi rendeletek szigorúbb betartásával.
- Az eddigi intézkedések folytatása.

III.1.2. A programok eszközzrendszere

III.1.2.1. Lakhatási és mobilizációs integrációs program

A 2001. évi népszámlálás adatai alapján az érdi ingatlanok 88,3 %-a magántulajdonban van, 0,9 %-uk önkormányzati bérlakás. A háztartások 82 %-a legalább komfortos lakás, az alacsony komfortfokozatú lakások területi eloszlása a városban egyenletes. Önkormányzati tulajdonban 2002-ben 181 lakás volt, a 2007. évi adatok alapján 102 ingatlan van önkormányzati tulajdonban, ebből 29 bérlakás. A bérlakások 56 %-a összkomfortos, 34 %-a félkomfortos és csupán 3 %-a komfort nélküli.

Érden lehetőség nyílik szociális helyzet alapján önkormányzati lakás igénylésére, amely jogosultságának egyik feltétele, hogy az ott élő családban az egy főre jutó havi nettó átlagjövedelem nem haladja meg a mindenkori nyugdíjminimum 175 %-át. Önkormányzati szociális feltételekkel bérbe adott lakás bérlőjét lakbértámogatás illeti meg, ha a bérlő és családja, valamint a vele életvitelszerűen együtt lakó hozzátartozók 1 főre jutó havi nettó jövedelme nem haladja meg az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 100 %-át, és a fizetendő havi lakbér összege meghaladja a bérlő és családja, valamint a vele életvitelszerűen együtt lakó hozzátartozók havi jövedelmének 30 %-át, és az önkormányzattól lakásfenntartási támogatásban nem részesülnek. Az integrációs törekvések fontos eleme a szociális bérlakások biztosítása a rászorulóknak részére.

A lakhatási integráció további célja a rossz minőségű (komfort nélküli) lakásállomány korszerűsítése, illetve felszámolása, az ott élők integrálása. Másrészt célja, hogy a szegregátumok lakhatási körülményei közelítsenek a városi átlaghoz a lakások komfortosságának növelését lehetővé tevő infrastruktúrális fejlesztések és a lakókörnyezet révén.

Tervezett beavatkozások:

- A szegregációs terület lakásállományának felmérése állagának megvizsgálása, javaslatok kidolgozása, ezáltal a lakókörnyezet rehabilitációja, életminőség javítása.
- A szegregációs területekre a jelenleg is folyamatban levő intézkedések folytatása: konténer-akció, lakóház meszelése, udvari illemhely létesítése, rágszálóirtás.

- Tovább folytatni a segítségnyújtást a lakástulajdonhoz jutáshoz.
- Magasabb komfortfokozatú, egészségesebb szociális bérlakások folyamatos biztosítása a városrészen belül, illetve azon kívül
- Lakbértámogatás folyamatos nyújtása.
- A Kerülő utcai háztartási gépek alkatrészeinek hasznosításából eredő hulladék megszüntetésére bontótelep kijelölése.
- A szegregációs terület lakásállományának felmérése állagának megvizsgálása javaslatok kidolgozása.

Fontos kiemelni, hogy Érden – a szuburbanizációs folyamatok eredményeként – a lakásépítés dinamikus növekedése következtében számos olyan ingatlan került felvásárlásra, amelyek döntően alacsony státuszú, vagy roma népesség tulajdonában volt. Az ingatlanfelvásárlások eredményeként a lakosságnak lehetősége nyílt a magasabb komfortfokozatú lakásokba történő elköltöztésre, amely által az életkörülményeik javultak, az integráció növekedett, a szegregáció mértéke pedig csökkent.

Oktatási integráció⁷

Az oktatási integráció elősegítésére az Önkormányzat oktatási esélyegyenlőségi programja tartalmazza a helyi közügyekkel és a települési önkormányzat által ellátott feladatokkal kapcsolatos célokat, megvalósításuk forrásigényét és végrehajtásuk tervezett ütemét, amely Érd Megye Jogú Város közoktatás terén megvalósuló esélyegyenlőség előmozdítását kívánja elősegíteni. A program fókuszál a településen lakó halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek társadalmi integrációs esélyeinek növelésére.

Érd Város Önkormányzata következő irányelvek betartására törekszik:

- **Megkülönböztetés tilalma, egyenlő bánásmód elve:** Az oktató-nevelő munkában meg kell előzni a gyerekek hátrányos megkülönböztetését. A megkülönböztetés tilalma vonatkozik a gyerekek bármilyen nemzeti, faji, származási, vallási, viselkedési, egészségi állapot és társadalmi helyzet szerinti diszkriminációra.
- **Az emberi méltóság tiszteletben tartása:** A tanulók emberi értékük, méltóságuk, egyediségük alapján tiszteletet érdemelnek, érdekeiket figyelembe véve olyan munkafeltételeket, körülményeket és légkört kell kialakítani, melyek ezeknek az alapvető értékeknek a megőrzésére és megerősítésére szolgálnak.
- A társadalom számára minden tanuló egyformán értékes, ezért mindannyiunk érdeke a **szolidaritás erősítése**, mely nagyban elősegíti a hátrányos helyzetű csoportok tanulási és érvényesítési lehetőségeit.
- **Méltányosság és rugalmas ellátás:** A megkülönböztetés tilalma nem old fel minden létező egyenlőtlenséget, mely érinti a tanulókat tanulmányaik során. Pedagógusainknak olyan pozitív méltányos és rugalmas intézkedéseket kell kidolgozni, melyek elősegítik az érintettek tanulási pozíciójának javulását. Ennek megvalósításához szükség van nevelési és oktatási programok kidolgozására, személyre szabott fejlesztési tervek elkészítésére.

A programban kitűzött célok időbeli bontásban:

A rövidtávú célok (1 év) között kiemelhető egyrészt, hogy kialakuljon és megvalósuljon a megszünt iskola (II. Lajos Általános Iskola) diákjainak új iskolákba való beillesztését támogató komplex és összehangolt program. **Az intézkedés sikeres megvalósulása során**

⁷ ÉRD MEGYEI JOGÚ VÁROS ÖNKORMÁNYZATÁNAK TELEPÜLÉSI KÖZOKTATÁSI ESÉLYEGYENLŐSÉGI TERV 2007.

jelenleg a diákok két másik általános iskolába kerültek át tanulmányai további folytatására, szegregált oktatás tehát nem történik.

Másrészt a rövid távú célok között szerepel, hogy jöjjön létre a települési halmozottan hátrányos helyzetű „térkép” szektorközi együttműködéssel (egészségügyi, szociális és oktatási szektor, fenntartó, kisebbségi önkormányzat, civil szervezet)

A középtávú célok (3 év) között az óvodák és iskolák szempontjából egyaránt megfogalmazódtak fejlesztési irányvonalak, amelyek a következők:

1. Készüljön fel valamennyi óvoda az Óvodai Integrációs Program bevezetésére, amelynek keretében készítsék elő az óvodák a halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek 3 éves kortól történő beóvodáztatását szektorközi együttműködéssel, valamint fejlesszék az óvodák úgy a programjukat, hogy az egyben fókuszáljon a halmozottan hátrányos helyzetűek fejlesztésére
2. Készüljön fel valamennyi városi iskola az Integrációs Pedagógiai Rendszer városi szintű bevezetésére, jöjjön létre és intézményesüljön egy iskolák közötti munkaközösség IPR fókusszal az intézményi IPR menedzsment tagjaiból, melyben az egyházi fenntartású iskola is részt vesz. Alakítsa ki az iskolák közötti munkaközösség a halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek intézmények közötti egyenletes elosztását a településen Az iskolák közötti munkaközösség koordinációjával készüljenek fel az iskolák az IPR működtetésére (továbbképzések, adatbank, óvoda-iskola átmenet, partnerkapcsolatok, horizontális fejlesztő eszközök, stb.)
3. Épüljenek ki és rendszerszerűen működjenek az iskolán kívüli támogató rendszerek a halmozottan hátrányos helyzetű diákok tanulmányi sikerei érdekében. Ismerkedjenek meg a pedagógusok és egyéb segítők az Útravaló programmal, jöjjön létre a városban az ehhez kapcsolódó mentorháló, valamint szektorközi együttműködéssel jöjjön létre több helyszínen működő Tanoda program.
4. Készüljön fel a település közoktatási rendszere a sajátos nevelési igényű tanulók integrált oktatására, kerüljenek kiválasztásra a befogadó iskolák, a pedagógusok szakmailag készüljenek fel a feladatra felkészítése a feladatra, történjenek meg a fokozatos és sikeres áthelyezések, valamint épüljön ki a szakmai szolgáltatási rendszer (Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény)
5. Működjön egységes - településszintű - esélyegyenlőségi program, a szektorközi együttműködés rendszerszerűen működjön az esélyegyenlőségi program érdekében. A közoktatás azonos szintjén lévő intézmények által kialakított esélyegyenlőségi program folyamatos egyeztetése történjen meg a horizontális eszközök bevonásával. A közoktatás különböző szintjein működő intézményeinek együttműködése a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók folyamatos nyomon követése, az átmenetek megkönnyítése érdekében valósuljon meg.

Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. Törvény, valamint a közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. Törvény alapján a fogyatékos gyermek, tanuló nevelése-oktatása az e célra létrehozott gyógypedagógiai nevelési-oktatási intézményben, vagy a többi gyermekkel, tanulóval együtt folyhat. Az **integrált oktatás** jogi kereteit a közoktatási törvény biztosítja. Az integrált képzési formák elterjedése érdekében szükségessé vált a sajátos nevelési igényű tanulók neveléséhez, oktatásához szükséges feltételekkel rendelkező közoktatási intézmények számának emelése, az ehhez szükséges feltételek megteremtése. Az integrált oktatást, különleges gondozást a gyerekek életkorától és állapotától függően – a fogyatékossgot megállapító szakértői bizottság szakvéleménye

alapján – a gyógypedagógiai tanácsadás, korai fejlesztés és gondozás, a fejlesztő felkészítése, az óvodai nevelés, az iskolai nevelés és oktatás keretében kell biztosítani.

Az Egyenlő Bánásmódról és az Esélyegyenlőség Előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV.

	Kutya-vári	Tálya u.	Kis-fenyves	Mese-ház	Nap-sugár	Fácán	Har-kály	Tuscul.	Béke u.	Rimi-nyáki u.	7.sz.	Felső	Fő u.
Csoportok száma	7	3	6	4	4	5	3	8	4	2	9	4	4
Gyermeklétszám	199	70	165	92	99	135	78	232	117	51	267	98	74
Kihasznátltság	114%	117%	119%	123%	124%	108%	120%	116%	117%	119%	119%	127%	112%
Átlagos csoportlétszám	28,4	23,33	27,5	23	24,75	27	26	29	29,3	25,5	29,7	24,5	18,5
Pedagógus létszám	15	6	13	9	8	11	6	17	9	4	19	9	8
Egy pedagógusra jutó gyerek	13,3	11,67	12,7	10,2	12,38	12,3	13	13,6	13	12,75	14,1	10,9	9,25
H. h. h. gyermekek száma	0	0	0	0	0	0	0	6	0	0	0	5	15

törvény 65.§-a szerinti települési esélyegyenlőségi program elemzi a településen élő hátrányos helyzetű csoportok helyzetének alakulását, és meghatározza az e csoportok **esélyegyenlőségét elősegítő célokat**. Az esélyegyenlőség érvényesítése érdekében különös figyelmet kell fordítani minden infrastrukturális és szakmai fejlesztés támogatása esetén a **halmozottan hátrányos helyzetű** tanulók és a **sajátos nevelési igényű** tanulók oktatási helyzetére a beruházásokban, fejlesztésekben, a közoktatási intézményeinkben. Kiemelten fontos horizontálisan érvényesítendő szempont az érintett intézmények oktatásszervezési gyakorlatának áttekintésével, illetve az intézmények tanulói összetételének összehasonlításával annak vizsgálata, hogy érvényesül-e a városban a **diszkriminációmentesség, a szegregációmentesség, és a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók oktatási és társadalmi integrációjának támogatása**.

A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek esélyegyenlősége előmozdításának elengedhetetlen feltétele az egyenlő hozzáférés biztosításán túl, olyan támogató lépések, szolgáltatások tervezése és megvalósítása, amelyek csökkentik meglévő hátrányaikat, javítják iskolai sikerességüket. A legfrissebb kutatások szerint a közoktatásban jelen lévő szegregációs és szelekciós mechanizmusok korlátozzák az egyenlő hozzáférést a minőségi oktatáshoz, és továbbmélyítik a társadalmi különbségeket.

A közoktatásról szóló törvényben meghatározott feladatok végrehajtása, szolgáltatások megszervezése a helyi önkormányzatok feladata.

A közoktatási törvény előírása szerint a megyei jogú város többek között köteles gondoskodni a nemzeti, etnikai kisebbségekhez tartozók óvodai neveléséről, általános iskolai neveléséről és oktatásáról.

Az óvodai integráció elősegítése

A feladatellátás döntő többsége az önkormányzat által fenntartott intézményekben történik, a város területén 8 óvoda működik 13 telephelyen. A magánóvodák száma 4.

Az Önkormányzati intézményekben a 2007/2008-as nevelési évben 63 óvodai csoport kezdte meg működését. 2007. szeptember 15-ig 1677 gyermeket írtak be az óvodákba. Az adat folyamatosan változik, hiszen az óvodai nevelésre vonatkozó rendelkezések érdekében a gyerek a harmadik életéve betöltését követően léphet az óvodába, és addig maradhat, ameddig tankötelessé nem válik.

Általános jellemzői közé tartozik, hogy a kihasználtsági mutató kedvező, 100 - 120 %. Az óvodások felvételei alapján a lakónépesség összetételére is lehet következtetni. Halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek a Tusculanum Óvodában (5 fő) a Felső utcai (6 fő) és a Fő utcai (15 fő) óvodába járnak. Sajátos nevelési igényű gyerekek nincsenek nyilvántartva.

Különös figyelmet kell fordítani azok a gyerekekre akik nem részesülnek óvodai képzésben. Ehhez segítség lehet a „Biztos Kezdet” elnevezésű program, mely a Brit Nagykövetség és az Egészségügyi, Szociális és Családügyi Minisztérium közös szervezésében került bemutatásra az Egyesült Királyságban működő Sure Start program mintájára.

A Biztos kezdet program: a szociális és érzelmi fejlődés támogatása. A gyermekek és a szülők között kialakuló korai kapcsolat támogatásával, a családok működésének segítségével, az érzelmi és magatartási nehézségek jeleit mutató gyermekek korai felismerésével és támogatásával teszi lehetővé. Ennek kiemelt célja, hogy csökkenjen azon 0-3 éves gyermekek számaránya, akiket gyermekvédelmi nyilvántartásba kell venni; legyen elérhető és támogassa a szülés utáni depresszióval küzdő anyákat; illetve, hogy a helyi programok vegyék fel a kapcsolatot a kisgyermekes családokkal, a szüléstől számított első két hónapon belül a szülői kompetenciák és szerepek erősítése érdekében.

Az egészségkultúra fejlesztése: célja, hogy támogassa szülőket gyermekgondozási tevékenységükben, illetve, hogy előmozdítsa a gyermekek egészséges fejlődését, a szülés előtt és után. A védőnők, a családsegítő és gyermekjóléti szolgáltatók, a szülészeti osztályok kórházi szociális munkásai, valamint a szülésre, csecsemőgondozásra felkészítő szolgáltatásainak célja, hogy biztosítsa a zavartalan magzati fejlődés körülményeit, illetve, hogy támogatást nyújtsanak minden olyan körülmény elhárításához, ami veszélyezteti a családban élő és a születendő gyermekek egészségét.

A gyermekek fejlődésének elősegítése: a gyermek optimális kognitív fejlődéséhez hozzájárul a megfelelő minőségű környezet elősegítése, a korai, gazdag tapasztalatszerzés ösztönzése stimuláló és örömteli játékok biztosításával, a nyelvi készségek és jártasságok fejlesztése, továbbá a speciális szükségleteket mutató gyermekek korai felismerésével és támogatásával. A program célja, hogy a területén élő valamennyi gyermek jusson hozzá jó minőségű játék és egyéb fejlesztési lehetőségekhez, amelyek segítik a korai szocializációs és perszonalizációs célok, hosszabb távon pedig az iskolaérettség elérését. Szintén ennek a célnak a megvalósulása érdekében ösztönzi a könyvtárak igénybevételét a szülők önművelése, tanulása, illetve a támogatott családok hasznos, fejlesztő szabadidő eltöltése érdekében.

A családok erősítése, támogatása: a program és a hozzá kapcsolódó szolgáltatások a településen élő kisgyermekek és szüleik valódi és aktuális szükségleteire irányul, ezáltal segíti a szegénységből kivezető út, hatékony keresését. A családok támogatása révén a Biztos kezdet megcélozza a különböző társadalmi és egyéni okok miatt kialakult méltánytalanságok és akadályok megszüntetését, kezeli a család életében jelenlévő problémákat, konfliktusokat és válsághelyzeteket. A program társadalmilag releváns tudások átadásával járul hozzá a családok mindennapi problémáinak megoldásához, a családok erősítésének célja társadalmi hátrányaik csökkentése, hosszú távon a deprivációs ciklus megtörése. A program további célja hogy megvalósítása során csökkenjen azoknak a 0-3 éves gyermekeknek a száma, akik olyan háztartásban élnek, ahol senkinek sincs munkája, ennek érdekében dolgozzon ki együttműködést a munkaügyi központokkal.

A közösségi részvétel és a helyi közösség erősítése: a közösségi részvétel megerősítése hozzájárul ahhoz, hogy a családok állampolgárként részt vegyenek saját környezetük alakításában, változtatásában és az őket érintő döntések előkészítésében.

A családok és a helyi közösség megerősítése annak érdekében, hogy a településen kapcsolatok alakuljanak és a családok közötti együttműködés tartóssá váljon. A közösségi munka módszereivel, támogatásával elindulhatnak helyi önszerveződési folyamatok melyek eredménye lehet önszervező csoportok, civil kezdeményezések megvalósítása. A Biztos kezdet klubban a családok tapasztalatainak közös megbeszélése és rendszeres együttműködésük lehetővé teszi, hogy erőforrásaikat mozgósítva, egymást erősítve közösen gondolkodjanak saját és a helyi közösség problémáinak megoldásán.

Az önkormányzati fenntartású óvodákban helyi nevelési programok vannak.

- „együtt-egymásért” környezet és egészségvédő nevelési program
- „Életfa” egészséges életmód program

A hátrányos helyzetű tanulók társadalmi integrációjának megalapozása intézményes keretek között legkorábban három éves kortól, az óvodába lépéssel kezdődhet.

1. felül kell vizsgálnia az óvodai körzethatárokat, ha szükséges, el kell végezni a módosításokat annak érdekében, hogy egyes intézményekben csökkenteni lehessen a hátrányos helyzetűek arányát
2. a működési kiadások tervezésénél a pozitív diszkrimináció elvét alkalmazva, nagyobb támogatásban kell részesíteni azokat az óvodákat, ahol nagyobb arányban vannak jelen a hátrányos helyzetű gyermekek
3. Az óvodákban a nevelés alapelve a gyermek jogainak, egyéni különbségeinek tiszteletben tartása legyen.
4. A HH/HHH gyermekek felvételének biztosítása-, a védőnővel való együttműködés ennek feltárása és megvalósítása érdekében.
5. A hátrányos helyzet csökkentését pedagógiai tevékenységgel, egyéni foglalkozással, szülőkkel és egyéb szakemberekkel, a gyermekjóléti szolgálattal való együttműködéssel is segítsék.
6. A nevelőtestület folyamatosan informálja a szülőket a legújabb gyermekvédelmi intézkedésekről és szociális támogatásokról, nyújtson segítséget ezek igénybevételeiben.
7. Az óvodai felvételnél előnyben kell részesíteni azokat a gyermekeket, akikről a védőnő vagy a Gyermekjóléti Szolgálat jelzéssel él.
8. Fokozott figyelmet kell fordítani a hátrányos környezetben nevelkedő gyermekek mielőbbi óvodába járására.
9. A különböző információkból nyert adatok alapján évente el kell készíteni az óvoda felvételi körzetében élő hátrányos és veszélyeztetett gyermekekről szóló kimutatást.
10. Amennyiben a negatív környezeti hatás az oka a gyermek nem megfelelő fejlődésének, differenciált egyéni bánásmód alkalmazásával kell ellensúlyozni, ill. kompenzálni a hátrányt, mind a család mind a gyermek esetében.
11. A speciális bánásmódot igénylő /sajátos nevelési igényű/ gyermekek eredményes fejlesztését utazó logopédusokkal, gyógypedagógusokkal, óvodapszichológussal együtt kell felvállalni.

A város az alapfokú oktató-nevelő munka ellátását 8 önkormányzati és egy egyházi fenntartású alapfokú oktatási intézményben biztosítja, valamint 2 középfokú intézményben kínálja a város és környékének diákjai számára továbbtanulási lehetőséget. A napközi-otthonos feladatellátás a közoktatási rendszer egyik legfontosabb eleme, hiszen a tehetséggondozás, felzárkóztatás, valamint a nevelés egyik lehetséges színtere. A fenntartó minden évben az iskolakezdéskor a szülői igényeknek és a törvényi előírásoknak megfelelően pedagógus álláshelyet, vagy órakeretet biztosít a feladat ellátására.

Az elmúlt évek változásai következtében egyre erősödő társadalmi igényként jelentkezik a különleges gondozást, speciális ellátást igénylő gyermekek nevelés – oktatása a megfelelő intézmények keretében. A jelenlegi oktatás politika azt a célt tűzte ki, hogy a többségi intézmények az integrált oktatás keretében végezzék ezt a feladatot. Amellett, hogy az integráltan nevelt tanulók száma folyamatosan nő, ellátásuk nem teljesen megoldott. A feladat megoldása kétféle képen történik:

- Sajátos nevelési igényű tanulók integrált nevelése: valamennyi érdi önkormányzati általános iskola alapító okirat tartalmazza az SNI-s gyerekek oktatását, nevelését, de sem a tárgyi, személyi feltételekkel, sem pedagógiai programokkal nem rendelkeznek a feladat megfelelő szintű ellátásához.
- Értelmi fejlődésben akadályozott tanulók szegregált alapfokú képzése Ezen tanulók képzése a Móra Ferenc Általános Iskolában és a Logopédiai Szakszolgálatban folyik, városi és települési beiskolázással.

Amint az említésre került, az önkormányzati fenntartású iskolák közül a II. Lajos Általános Iskolát a fenntartó a tanulói létszámok folyamatos csökkenése és a közoktatási törvény változása miatt 2007. aug. 1-jei hatállyal jogutód nélkül megszüntette, a tanulók a Bolyai Általános Iskola, Batthyány Általános Iskola, és a Hunyadi Mátyás Általános Iskola körzetébe kerültek.

A halmozottan hátrányos helyzetű tanulók nem arányos eloszlása jellemzi az iskolák közötti viszonyt. Az aránykülönbség nem haladja meg a 25 %-ot, azonban nem azonos terhet ró az egyes iskolákra és fennáll a gettósodás veszélye.

Az alapfokú oktatási intézmények kihasználtsági mutatói

	Bolyai János Általános Iskola	Batthyány Lajos Általános Iskola	Gárdonyi Géza Általános Iskola	Széchenyi István Általános Iskola	Kőrösi Csoma Sándor Általános Iskola	Teleki Sámuel Általános Iskola	Hunyadi Mátyás Általános Iskola	Maria-num Általános Iskola
Tantermek száma	35	27	26	29	29	31	18	16
Osztályok száma	28	18	19	24	24	22	16	16
Tanulói létszám	746	471	405	626	626	547	353	393
Osztályok átlaglétszáma	26,6	26,2	21,3	26,1	26,1	24,9	22,1	24,6
Kihasználtság	82%	79%	81%	91%	91%	73%	82%	88%
Pedagógus létszám	48,25	33,75	29	42,5	42,5	36,5	25,5	31
Egy pedagógusra jutó tanulói létszám	15,5	14	14	14,5	14,5	15	13,8	12,7
H. h. h. tanulók száma	32	35	29	2	2	43	27	0

Hátrányos helyzetű tanulók aránya az alábbi intézményekben:

1. Bolyai János Általános Iskola	4,2 %
2. Batthyány Lajos Általános Iskola	7,4 %
3. Gárdonyi Géza Általános Iskola	7,1 %
4. Teleki Sámuel Általános Iskola	7,8 %

Ezekben az intézményekben a hátrányos helyzetű tanulók esélyeinek növelése érdekében a következő tanévtől ki kell terjeszteni a kompetencia alapú programcsomagok alkalmazását. Ehhez ajánlatos, hogy a tantestületek teljes létszámban megismerjék a hatékony együttnevelés módszertanát, a kooperatív technikákat, illetve elvégezzék a 90-120 órás tanfolyamokat a kompetencia-alapú oktatáshoz szükséges ismeretek elsajátításához.

Az oktatás integráció elősegítése érdekében elsődleges célok között szerepel minőségfejlesztési programok oktatási területen történő bevezetése, valamint a közoktatási esélyegyenlőségi terv alapján megjelölt pillérek és alapelvek betartása. Ennek érdekében kiemelt fenntartói cél, kiemelt feladat az integrált oktatás fejlesztése, valamint a tanulási és magatartás zavaros tanulók szűrése, és a megfelelő ellátás biztosítása. A szakmai munka alábbi területekre kiterjed: igényes életmódra nevelésre (drog-ellenesség, testi-lelki nevelés, helyes életvitel kialakítása), megfogalmazottakkal.

Az oktatási integráció elősegítésére 2007-től kezdődően az önkormányzat költségvetésében biztosítva van a hátrányos helyzetű tehetséges, szorgalmas gyerekek számára, az oktatásban és a sportban való részvételhez segítséget nyújtó **ösztöndíj-rendszer** anyagi forrása.

További konkrét cél az iskolákban program kidolgozása a nagyobb létszámú hátrányos gyermekek felzárkóztatására.

III.1.2.3. Foglalkoztatási integráció elősegítése

A foglalkoztatási integráció elősegítése érdekében Érden több specifikus, Európai Unió, valamint hazai lehetőségek állnak rendelkezésre, amelyek közül a város számos tevékenységet kiaknáz a foglalkoztatottság növelésére. A legfontosabb közösségi és nemzeti programok:

- Az Európai Unió foglalkoztatással összefüggő célkitűzéseit szolgáló közösségi program: Progress – támogatott területek (többek között): az Európai Foglalkoztatási Stratégiában foglaltak végrehajtásának támogatása; a szociális védelmet, kohéziót célzó együttműködés támogatása; munkakörülmények javítása; a diszkriminációmentesség alapelve hatékony alkalmazásának támogatása; a nemek közötti esélyegyenlőség alapelve hatékony alkalmazásának támogatása. CIP – Entrepreneurship and Innovation (vállalkozási és innovációs program) – támogatott területek (többek között): fiatal vállalkozók támogatása, Integrated Action Programme in Lifelong Learning (egész életen át tartó tanulás program) – támogatott területek (többek között): a szakmai alapképzés, felnőttképzés és felsőfokú szakképzés támogatása a Leonardo da Vinci program keretében; felnőttoktatás támogatása a Grundtvig program keretében valamint Youth in Action (Fiatalok lendületben) – támogatott területek (többek között): fiatal munkavállalók képzésének, csereprogramjainak támogatása.
- a hazai pályázati, támogatási lehetőségek között kiemelhető a Munkaerő-piaci Alapból (MPA) finanszírozott pályázatok – például: munkahelyteremtő beruházások támogatása; magas hozzáadott értékű tevékenységek munkahelyteremtő beruházásainak támogatása, az Országos Foglalkoztatási Közalapítvány (OFA) pályázata, valamint a közmunkaprogram, amely évről évre kiaknázásra kerül Érden az alacsony státuszúak foglalkoztatásának elősegítésére.
- Az Új Magyarország Fejlesztési Terv (NFT II⁸) a foglalkoztatás bővítését jelöli meg átfogó célként, ennek részterületei a munkaerő-kínálat növelése (az egyén foglalkoztathatóságának javítása), a munkaerő-kereslet bővítése (munkahelyteremtés), valamint a kereslet és a kínálat összhangját biztosító foglalkoztatási környezet kialakítása. A fenti lépések megtételéhez eléréséhez szükséges beavatkozásokat az NFT II. harmadik, a társadalom megújulását célzó prioritása összegzi, mely konkrét kereteit, feltételrendszerét alapvetően két operatív programban, nevezetesen a Társadalmi megújulás (TAMOP) és a Társadalmi infrastruktúra (TIOP⁸) operatív programokban rögzíti. Ezt egészítik ki a regionális operatív programokban – esetünkben a Közép-Magyarországi Regionális Operatív Programban – szerepeltetett, a foglalkoztatás kérdésével kapcsolatos fejlesztési programok.
- A Közép-Magyarországi Régió, így Érd MJV Önkormányzata számára is nyitott TAMOP az alacsony státuszúak, valamint a roma lakosság foglalkoztatási viszonyainak fejlesztését az alábbi eszközökkel kívánja elérni: a munkaerő piacra belépés ösztönzése, a munkába állást segítő szolgáltatások kiterjesztése, minőségének és hatékonyságának javítása, munkaerő-piaci aktivizálás, megelőzés és képzés, alkalmazkodóképesség javítása, a képzéshez való hozzáférés elősegítése, a munkaerő-piaci alkalmazkodást segítő intézményrendszer fejlesztése. a szervezetek alkalmazkodóképességének fejlesztése, minőségi oktatás és hozzáférés biztosítása mindenkinek, a halmozottan hátrányos helyzetű és a roma tanulók szegregációjának csökkentése, esélyegyenlőségük megteremtése a közoktatásban, az eltérő oktatási igényű csoportok oktatásának és a sajátos nevelési igényű tanulók integrációjának támogatása, az interkulturális oktatás.

⁸ Fontos megjegyezni, hogy a mivel a Közép-Magyarországi Régió nem kedvezményezettje a TIOP-nak, ezért az abban megjelenített programokra Érd MJV Önkormányzata sem pályázhat.

- A Közép-Magyarországi Regionális Operatív Program (KMOP) a foglalkoztatás növelését célzó konkrét beavatkozási irányai közé tartozik a munkaerő-piaci részvétel növeléséhez a gazdaság igényeihez igazodó képzés-szerkezet kialakítása. a kereslet és kínálat összehangolását eredményesen segítő eszközök biztosítása, az álláskeresést ösztönző és segítő szolgáltatások fokozatos kiterjesztése mindenkire, regionális képzési hálózatok, stb⁹.

Ahhoz, hogy a szegregátumban lakók a társadalom munkából élő tagjai legyenek, elsődleges útja az oktatás. Az oktatási integráció fejezete alatt már részletesebben kitértünk az oktatás fontosságára, versenyképes szakma elsajátítása. Ahhoz, hogy a szegregátumban élő tartós munkanélküliek az elsődleges munkapiacra bejussanak, képzéseket kell szerveznie az Önkormányzatnak.

A tartós munkanélküliek versenyképes szakmák elsajátítására kell buzdítani. A Társadalmi Megújulás Operatív Program 2.1.1 "Lépj egyet előre II." elnevezésű program segítséget nyújt a tartós munkanélküliek képzésben való részvételéhez.

A **"Lépj egyet előre II."**¹⁰ programban kérelem alapján, támogatható iskolarendszeren kívüliképzése annak a felnőttnek, akik:

- rendelkezik legalább a 6. osztály befejezését igazoló bizonyítvánnyal, és alapfokú iskolai végzettség megszerzésére irányuló képzésben kíván részt venni;
- a 6. osztály befejezését igazoló általános iskolai végzettséggel nem rendelkezik, és a szakképzés megkezdéséhez szükséges közismereti és szakmai kompetenciák megszerzésére irányuló felzárkóztató képzésben, s ezt követő szakképzésben kíván részt venni,
- alapfokú iskolai végzettséggel rendelkezik, de nem rendelkezik szakképzettséggel, és szakképesítés megszerzésére irányuló szakképzésben kíván részt venni;
- érettségivel rendelkezik, de nem rendelkezik szakképzettséggel, és olyan képzésben kíván részt venni, amelyre a munkaerő-piacon kereslet mutatkozik;
- Azok a felnőttek, akik már rendelkeznek valamilyen szakmai előképzettséggel, lehetőséget kapnak magasabb szintű, hiányszakmára irányuló szakképesítés megszerzésére;
- Az elavult szakmával rendelkező felnőttek számára lehetőséget biztosít a program olyan új szakképesítés megszerzésére, amely iránt kereslet mutatkozik a munkaerőpiacon.

Érd Megyei Jogú Város és kistérsége Humánerőforrás fejlesztési irányvonalai között kiemelhető a foglalkoztatottság kérdését, a megváltozott munkaképességűek integrációját, a GYED-en, GYES-en lévők reintegrációja.

Az Érd Megyei Jogú Város Önkormányzata által 2007. májusában elfogadott, az Önkormányzat működésével kapcsolatos célkitűzéseket és működési elveket rögzítő négy éves (2007-2010.) gazdasági programja – mely az NFT II. és a KMOP releváns célkitűzéseinek figyelembe vételével készült. A város jövőképében fontos célkitűzésként

⁹ A KMOP a foglalkoztatás növekedését szolgáló célok megvalósulása érdekében a 2007-2008. évekre vonatkozó forrás-felhasználás részleteit rögzítő KMOP Akcióterv olyan támogatási konstrukciókat tartalmaz, mint a szakképzés és felnőttképzés infrastruktúrájának fejlesztése vagy az integrált foglalkoztatási és szociális szolgáltató rendszer kialakítása.

¹⁰ A legfeljebb 8 osztályt végzettek, ill. a felzárkóztató képzésben részt vevők minden 150 órás teljesítés után a minimálbér összegét kaphatják meg. Az alapfokúnál magasabb végzettségűek sikeres vizsga esetén egyszer kaphatják meg a juttatást. A résztvevők tankönyvvásárláshoz is kaphatnak segítséget, továbbá a regisztrált álláskereső 90%-os utazási kedvezményt vehetnek igénybe a lakóhely és iskola között.

rögzíti a munkahelyteremtő beruházások létrejöttének ösztönzését, a helyi munkahelyek számának folyamatos növelését.

Különösen fontos a párbeszéd megindítása a munkaerő piacon hátrányban lévők érdekében, így.

- a megváltozott munkaképességűek
- a fogyatékosok
- a roma kisebbség
- az alacsony képzettségi szintűek
- a Gyes-en, Gyed-en és Gyet-en lévők
- a pályakezdő fiatalok
- valamint a 40 év feletti munkavállalók körében.

A foglalkoztatási integráció érdekében 2007-ben megvalósult együttműködések és programok:

- Közmunkaprogram keretében 15 fő foglalkoztatása 8 hónapon keresztül a budaörsi kistérségben (12 fő érdi lakos). A közmunkaprogram során átlagosan évi 10-15 fő állásban, 10-15 fő közhasznú munka keretében az Érdi Közterület-fenntartó Intézményben foglalkoztatott.
- Az Érdi Közterület-fenntartó Intézmény és az önkormányzat szociális osztálya rendszeres kapcsolatban áll az aktív korú rendszeres szociális segélyezettek foglalkoztatása kapcsán, ennek következtében jelenleg 8 fő dolgozik.
- Rendszeres kapcsolat, folyamatos kommunikáció a regionális munkaügyi központ érdi kirendeltsége, az érdi, diósdai és tárnoki önkormányzat képviselői és családsegítők részvételével az aktív korú rendszeres szociális segélyben részesülők foglalkoztatása érdekében és felzárkóztatása céljából.
- A Munkaügyi Központ érdi kirendeltsége rendszeresen eljuttatja a munkalehetőségek listáját a Családsegítő Központnak, akik tájékoztatják ügyfeleiket a lehetőségekről. Ennek eredményeképp évente 30-40 fő kerül átképzésre (az elmúlt években teherautó-sofőr, biztonsági őr, virágkötő képzések indultak, valamint az általános iskolai végzettség megszerzésére volt lehetőség) amely programokat az érintett lakosság nyitottan fogad.

Az együttműködés fejlesztésének további lehetőségei a következő pontokban kerültek megjelölésre:

- Roma lakosság nagyobb arányú foglalkoztatása az Érdi Közterület-fenntartó Intézményen keresztül, elsősorban állami támogatások, pályázati lehetőségek igénybevételeivel.
- Atipikus foglalkoztatási formák menedzselése (pl: részmunkaidős foglalkoztatás, távmunka, önfoglalkoztatás).
- A kistérség vállalkozóinak érdekelté tétele munkanélküliek foglalkoztatására.
- A jelenleg folyó felzárkóztató programok tovább fejlesztése.
- Későbbiekben szociális foglalkoztató létrehozása az érdi kistérségben.

III.1.2.4. A közszolgáltatásokhoz való hozzáférés javítása

Az **oktatási intézmények elérhetősége** érdekében a II. Lajos Általános Iskola megszűnését követően az önkormányzat iskolabusz segítségével folyamatosan biztosítja a városrészben élő gyermekek számára az intézmény elérhetőségét.

A **civil szféra integrációs folyamatokban betöltött szerepének növelése** érdekében az önkormányzat szívesen segítené olyan civil szervezetek létrejöttét, amelynek célcsoportjai az alacsony státuszú lakosság, illetve a romák. Az egyes civil szervezetek megalakulását az önkormányzat nem tudja kezdeményezni, ez csak akkor lehet eredményes, ha belső köreiből indul ki. A városban működik alacsony státuszú lakosság által létrehozott civil szervezet (létfminimum alatt élők szervezete), de ez saját kezdeményezésre alakult meg. Mindenképpen a romáknak kellene civil szervezet létrehozását kezdeményezni és kérni az önkormányzat támogatását.

Az **ifjúságvédelem terén fontos** az Ifjúsági Információs és tanácsadást szolgáltató Klub létrehozása a város több pontján. Az Ifjúsági Információs és tanácsadást szolgáltató klub jelenleg a város egy pontján, a városközpontban működik. Ez az ellátási forma közkedvelt a 10 év feletti gyermekek és fiatalok körében. Ezzel az ellátási formával kiváltható a gyermekek és fiatalok napközbeni alternatív ellátása is. A város nagyságából adódóan szükség lenne még több ilyen jellegű intézmény létrehozására a város más pontjain is. A későbbiek folyamán ezek az intézmények bizonyos fejlesztések után a **hátrányos helyzetű** gyermekek felzárkóztatásának helyszínei is lehetnek.

Az **egészségügy és esélyegyenlőség kapcsolatában** Érden fontos szerepet játszik a Védőnői Szolgálat, amelynek alapvető célja a családok egészségének megőrzése, és az egészségnevelés. Jelenleg a Védőnői Szolgálat kiemelt hangsúlyt helyez az alacsony státuszú lakosságban élő gyermekek helyzetének javítására, egészségügyi helyzetük javítására. A város Védőnői Szolgálatának szakmai fejlesztésének hangsúlyai:

- A hátrányos helyzetű lakossági csoportok egészségügyi ellátórendszerhez, megelőzési programokhoz való egyenlő, diszkriminációmentes hozzáférésének biztosítása.
- A családok felkészítése a gyermekvállalással adódó változásokra /családszerkezet, személyek közötti kapcsolat, anyagi helyzet alakulása, stb./.
- A szülők felkészítése az otthoni krízishelyzetek megfelelő megoldására.
- A gyerekek felkészítése az otthoni, illetve az iskolában kialakuló stresszhelyzetekre való eredményes reagálásra.
- Családgondozási feladatok vállalása a 0-16 éves gyermekek családjai körében. Családlátogatás során nem csak a gyermekek, hanem a felnőttek egészségi és mentális problémáinak észrevételezése, segítség a problémák leküzdésében, illetve a felmerülő kérdések megválaszolása.
- Módszerek elsajátítása annak érdekében, hogy a családokat hatékonyan tudjuk segíteni abban, hogy életminőségükön pozitív irányban tudjanak változtatni.
- Az egészséggel, egészségmegőréssel, betegségekkel kapcsolatos ismeretanyag átadása a gondozott családok tagjainak, az egészségtudatos magatartás erősítése.
- Lakossági szűrések szélesebb körben történő propagálásában való részvétel. A védőnők a népegészségügyi prioritások mentén végezzék egészségfejlesztő tevékenységüket.
- Az általános-, és a középiskolákban hatékony gyermekkori drog, dohányzási és alkoholfogyasztási prevenció.
- Csökkenteni a tizenéves lányok körében a nem kívánt terhességek számát, illetve az ezzel összefüggő terhesség-megszakítások számát. Ezzel párhuzamosan bekapcsolódni olyan megelőző programokba, amit eddig csak pl.: szülész-nőgyógyászok végeztek, de programjuk hatékony megvalósításához várják a védőnők segítségét is.

INTÉZKEDÉSI TERV

Oktatási integráció

Feladat	Felelős	Határidő
A 2007. júniusában megszűnt –II. Lajos - iskola diákjainak új iskolába való beillesztését támogató komplex és összehangolt program megvalósítása.	Az érintett három általános iskola igazgatói	2008. június 30.
Az óvodák felkészülése az Óvodai Integrációs Program bevezetésére	Óvoda-vezetők	2009. szept. 01.
Az iskolák felkészülése az IPR bevezetésére, fejlesztésére, sikeres működtetésére	Minden iskola IPR menedzsmentjének vezetője	2009. szept. 01.
Iskolán kívüli támogató rendszerek kiépítése a halmozottan hátrányos helyzetű diákok tanulmányi sikerei érdekében: - Szektorközi munkaközösség (civil, szociális, oktatási, roma) létrehozása a tanodaprogram kialakítására - Szakmai és infrastrukturális felkészülés a tanoda program elindítására - Csatlakozás az Útravaló programhoz, mentorhálózat fejlesztése, működtetése a tanoda szakmai megalapozásához - Pályázatírás a tanoda anyagi hátterének biztosítására - Tanoda elindítása, folyamatos működtetése	Önkormányzat roma referense	2008. szept. 01. 2009. szept. 01.
Az SNI tanulók integrált oktatására való felkészülés: - Befogadó normál tantervű iskolák kiválasztása - Intézményközi munkacsoport létrehozása (befogadó iskolákból és áthelyező iskolából) a fejlesztés koordinálására - A szegregáltan oktatott tanulók felmérése az integrált oktatásra való áthelyezésre - A befogadó iskolák pedagógusainak szakmai felkészítése a feladatra - fokozatos áthelyezések megvalósítása	Móra iskola igazgatója, Önkormányzat Humán-politikai Iroda vezetője	2009. szept. 01.
Egységes esélyegyenlőségi program településszintű működtetése	Önkormányzat humán-politikai osztály vezetője	2008. szept. 01.
Óvodáztatási támogatás (A programra állami támogatás igényelhető)	Önkormányzat humán-politikai osztály vezetője	2008/2009. tanévtől
Az általános iskola felső tagozatán a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermekek számára ingyenes étkeztetés program előkészítése (az alsó tagozathoz hasonlóan)	intézményvezetők, Humánpolitikai Iroda Köznevelési csoportja	2008/2009 tanévtől A programra állami

		támogatás igényelhető
Intézményi HH, HHH, SNI statisztikák pontosabb fenntartói nyomon követése, ellenőrzése	Önkormányzat humán-politikai osztály vezetője	2008/2009 tanévtől
Halmazottan hátrányos helyzetű gyermekek arányeltolódásának feloldása.	Humánpolitikai Iroda, Stratégiai Iroda Jogi csoport, Személyzeti Iroda intézményvezetők	2008. szeptembertől folyamatosan
Sajátos nevelési igényű tanulók szakmai ellátásának optimális biztosítása, a személyi és tárgyi feltételek biztosítása.	Humánpolitikai Iroda, intézményvezetők	2008.
Speciális felzárkóztató oktatás az általános iskola nyolc évfolyamát be nem fejezők számára az alapkövetelmények elsajátítására.	Alpolgármester, oktatási referens, roma referens, Humánpolitikai Iroda	2009. június 30.
A gyermekek közlekedési helyzetének javítása	polgármester	2008-tól folyamatosan
Rendszeres kapcsolattartás és együttműködés a Cigány kisebbségi önkormányzattal az oktatási kérdésekben	Önkormányzat humán-politikai osztály vezetője	folyamatos
Rendszeres gyermekvédelmi támogatásban részesülő családokkal a kommunikáció erősítése (Ifjúságvédelmi felelősökön keresztül)	Önkormányzat humán-politikai osztály vezetője	folyamatos

Lakhatási integráció

Az antiszegregációhoz kapcsolódó valamennyi szakági koncepciót és rendeletet (pl. településfejlesztési és településrendezési terv, lakásrendelet, stb.) az IVS-hez és jelen Antiszegregációs tervhez kell igazítani, illetve a meglévőket ezek alapján felülvizsgálni.

Feladat	Felelős	Határidő
A szegregációs területekre kisebb intézkedések a konténer-akció , lakóház meszelése, udvari illemhely létesítése	Polgármesteri Hivatal Városüzemeltetési Csoportja	határidő
A Kerülő utcai háztartási gépek alkatrészeinek hasznosításából eredő hulladék megszüntetésére bontótelep kijelölése május hónapban.	alpolgármester	2008. május
A szegregációs terület lakásállományának felmérése állagának megvizsgálása, javaslatok kidolgozása	Önkormányzat Szociális referense	2008. május-június
A környezeti tényezők javítása, a hulladék mennyiségének csökkentése érdekében szakértői csoport folyamatos terepmunkájának biztosítása	Humánpolitikai Iroda	2008. határidő
Előírásként meg kell vizsgálni a területen lévő telkek nagyságát, és a szabályozási tervben olyan minimális teleknagyság kerülhet csak szabályozásra, amely a meglévő telkek tovább osztását megakadályozza.	felelős	határidő
Az alacsony komfortfokozatú szociális bérlakások számának a komfort fokozat növelésével történő csökkentése	felelős	határidő

Foglalkoztatási integráció

Feladat	Felelős	Határidő
Közmunkaprogramra és képzésekre Érd Város Polgármesteri Hivatal és a Közép-magyarországi Regionális Munkaügyi Központ együttműködési megállapodásainak megvalósítása	Érd Város Polgármesteri Hivatal és a Közép-magyarországi Regionális Munkaügyi Központ	2008. II. negyedév
A képzésekre és munkaerő-piaci helyzet javítására a TÁMOP / Társadalmi Megsegítés OP/ program operatív intézkedéseire vonatkozó lehetőségek kiaknázása	felelős	2008. II. negyedévtől
Szakiskolai fejlesztési program folyamatos fenntartása, amelynek célja a hátrányos helyzetű fiatalok felzárkóztató képzése, 10 hónap után a szakképző szakaszba lépés biztosítása.	felelős	Folyamatos 2008. határidő
Folyamatosan egyeztetés a Cigány Kisebbségi Önkormányzattal a kisebbségi foglalkoztatás növelése érdekében	Romareferens, CKÖ elnöke, Humánpolitikai Iroda	Folyamatos határidő
Közmunkaprogram folyamatos biztosítása	Humánpolitikai Iroda	Folyamatos határidő
Mobilizációs program megalkotása	felelős	Folyamatos határidő
A roma és hátrányos helyzetű munkavállalók munkaerő-piaci integrációjának elősegítésében együttműködünk a munkaügyi központtal. - Kedvezmény azon vállalkozó számára, aki állományi létszámát az előző évhez képest növelte, illetve az aki, legalább 12 hónapig pályakezdő munkanélkülit foglalkoztat - Adókedvezményt vehet igénybe az is, aki vállalkozásában 45 év feletti regisztrált munkanélkülit foglalkoztat	felelős	Folyamatos Határidő A programra állami támogatás igényelhető

Települési halmozottan hátrányos helyzetű „térkép” létrehozása együttműködéssel (egészségügyi, szociális és oktatási szektor, fenntartó, kisebbségi önkormányzat, civil szervezet)

Helyzet-elemzés	Cél	Intézkedés leírása	Felelős	Határidő	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor		
					rövidtávon (1 év)	középtávon (3 év)	hosszútávon (6 év)
A település közoktatási intézményeinek ismerik teljes körben a halmozottan hátrányos helyzetű családokat (nincsenek erre vonatkozó szülői nyilatkozatok valamilyen családtól)	Szektorközi együttműködés el szülői nyilatkozatok alapján készül-jön HHH adatbázis a szolgáltatások megszervezésére	- A különböző szektorok helyzetelemzése (formális és informális információk gyűjtése) - Szektorközi munkacsoport létrehozása a témára vonatkozó helyzetelemzések egyeztetésére, valamint közös cselekvési terv kialakítására - A cselekvési terv ütemezésének megfelelően a halmozottan hátrányos helyzetű családok széleskörű megtalálása, szülői nyilatkozatok begyűjtése	Önkormányzat humánpolitikai osztály vezetője	2007. nov. 01. 2007. december 31.	A halmozottan hátrányos helyzetű családok 80 %-a nyilatkozatot tesz	A halmozottan hátrányos helyzetű családok 85 %-a nyilatkozatot tesz	A halmozottan hátrányos helyzetű családok 90 %-a nyilatkozatot tesz

Az óvodák felkészülése az Óvodai Integrációs Program bevezetésére

Helyzet-elemzés	Cél	Intézkedés leírása	Felelős	Határidő	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor		
					rövidtávon (1 év)	középtávon (3 év)	hosszútávon (6 év)
A település óvodáiban legfeljebb a kötelező időszakban jelennek meg a halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek. Az óvodák csak elvétve fókuszálnak rájuk, nincs komplex pedagógiai program.	Szektor-közi együttműködés el a HHH gyerekek kerüljenek az óvodába 3 éves kortól, a pedagógusok készüljenek fel az óvodai IPR-re	- Kapcsolódás a településszintű HHH adatbázis elkészítési munkálataiba, majd az adatbázis felhasználása - Óvodavezető integrációs programot fejlesztő intézményközi munkacsoportjának létrehozása, munkatervalkotás, működtetés a fejlesztés összehangolására, tapasztalatcserére, információáramoltatásra - Szülők tájékoztatása arról, hogy milyen előnyökkel jár a 3 éves kortól történő beóvodáztatás - Beóvodáztatás megkönnyítésére komplex program kidolgozása, megvalósítása - Felkészülés fejlesztő eszközökkel (intézményen belüli, intézmények közötti) az óvodai integrációs program bevezetésére 2008/2009-es tanévtől	Óvoda-vezetők	2007. okt. 31. 2008. szept. 01.	A halmozottan hátrányos helyzetű 3 évesek 75 %-a beiratkozik az óvodába Az óvodák rendelkeznek IPR-nek megfelelően átdolgozott óvodai programmal A település igényli az óvodai integrációs normatívát	A halmozottan hátrányos helyzetű 3 évesek 80 %-a beiratkozik az óvodába Évente önértékelt IPR-nek megfelelően átdolgozott óvodai program Az óvopedagógusok 80 %-a továbbképzésen vett részt	A halmozottan hátrányos helyzetű 3 évesek 85 %-a beiratkozik az óvodába Modellszerűen működő óvodai integrációs program

Az iskolák felkészülése az IPR bevezetésére, fejlesztésére, sikeres működtetésére

Helyzet-elemzés	Cél	Intézkedés leírása	Felelős	Határidő	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor		
					rövidtávon (1 év)	középtávon (3 év)	hosszútávon (6 év)
A település iskoláiban nem egyforma mértékben jelennek meg a HHH tanulók, teljes körben nem ismert a HHH tanulók száma. Nincs iskolai IPR a település általános iskoláiban.	Jöjjön létre városi szintű IPR fejlesztő munkacsoport, hasonló számban legyenek HHH tanulók az iskolákban. Kerüljön bevezetésre az IPR a 2008/2009-es tanévtől	- Intézményközi munkaközösség létrehozása, intézményesítése IPR fókusszal az intézményi IPR menedzsment tagjaiból. - A munkaközösség munkatervalkotása, működtetése a fejlesztés összehangolására, tapasztalatcserére, információ-áramoltatásra - Kapcsolódás a településszintű HHH adatbázis elkészítési munkálataiba, majd az adatbázis felhasználása a HHH tanulók egyenletes elosztására - Felkészülés fejlesztő eszközökkel (intézményen belüli, intézmények közötti) az IPR bevezetésére 2008/2009-es tanévtől	Minden iskola IPR menedzsment-jének vezetője	2007. nov. 30. 2008. szept. 01.	Létrejött az IPR fejlesztő munkacsoport A halmozottan hátrányos helyzetű iskolások 75 %-a bevonásra kerül a programba A HHH diákok arányos elosztásra (5 %-nál nem nagyobb különbség) kerülnek az iskolák között Az iskolák megkezdik az IPR fejlesztést A település igényli az iskolai integrációs normatívát	Működik az IPR fejlesztő munkacsoport A halmozottan hátrányos helyzetű iskolások 80 %-a bevonásra kerül a programba Évente önértékelt IPR működik A pedagógusok 80 %-a továbbképzésen vett részt	Az IPR fejlesztő munkacsoport kapcsolódott a többi munkacsoport-hoz, mely közösen a komplex városi esélyegyenlőségi program felelőse A halmozottan hátrányos helyzetű iskolások 85 %-a bevonásra kerül a programba Modellszerű IPR program működik

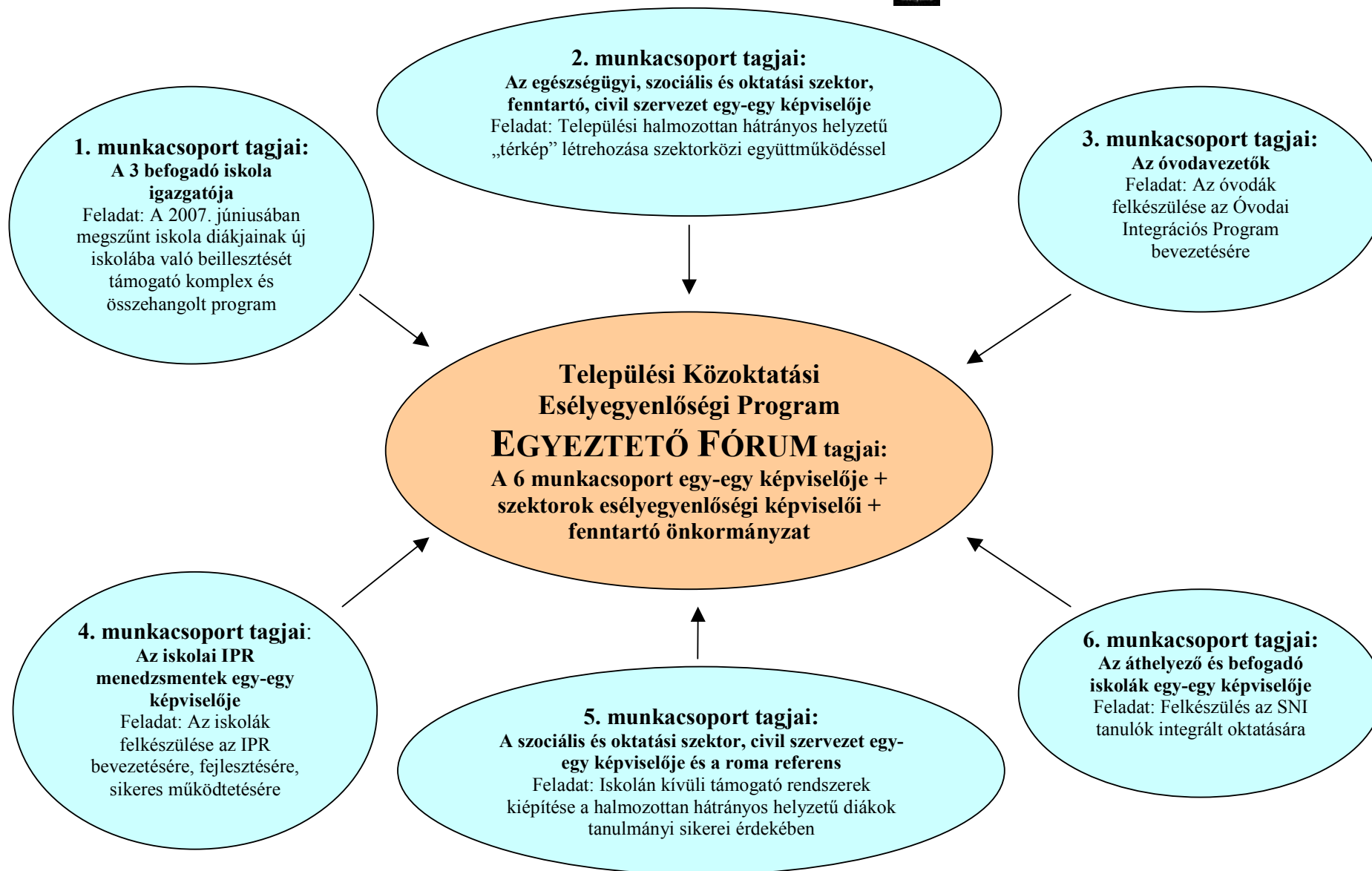
Iskolán kívüli támogató rendszerek kiépítése a halmozottan hátrányos helyzetű diákok tanulmányi sikerei érdekében

Helyzet-elemzés	Cél	Intézkedés leírása	Felelős	Határidő	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor		
					rövidtávon (1 év)	középtávon (3 év)	hosszútávon (6 év)
A település iskoláiban tanuló HHH diákok nem jutnak iskolán kívüli társadalmi integrációt támogató szolgáltatásokhoz (nincs tanoda, alig élnek az ösztöndíj, AJKP és egyéb programokkal)	Jöjjön létre egy olyan szektor-közi együttműködés, mely tanoda programon keresztül valamennyi kiegészítő támogatóshoz hozzáférést biztosít	- Szektorközi munkaközösség (civil, szociális, oktatási, roma) létrehozása a tanodaprogram kialakítására - Szakmai és infrastrukturális felkészülés a tanoda program elindítására - Csatlakozás az Útravaló programhoz, mentorhálózat fejlesztése, működtetése a tanoda szakmai megalapozásához - Pályázatírás a tanoda anyagi hátterének biztosítására - Tanoda elindítása, folyamatos működtetése	Önkormányzat roma referense	2008. szept. 01. 2009. szept. 01.	Létrejött a tanodát kialakító munkacsoport (minimum 5 fő) Létrejött az Útravaló programhoz kapcsolódó mentorháló (minimum 10 mentor) Tervek születtek a tanoda program megvalósítására, melyet pályázati formában leírtak (TÁMOP)	Működik a tanodát fenntartó szakmai közösség Mentorháló működik (minimum 15 mentor) Működik a tanoda (legalább 1 helyszínen), melynek leírásra került a szakmai programja, és amelyben minimum 50 tanuló vesz részt.	Működik a tanodát fenntartó szakmai közösség Mentorháló működik (minimum 20 mentor) Működik a tanoda (legalább 3 helyszínen), melynek modellszerű a szakmai programja, és amelyben minimum 100 tanuló vesz részt.

Egységes esélyegyenlőségi program településszintű működtetése

Helyzet-elemzés	Cél	Intézkedés leírása	Felelős	Határidő	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor		
					rövidtávon (1 év)	középtávon (3 év)	hosszútávon (6 év)
Jelenleg Érd városában nincs egységesen működő esélyegyenlőségi program, nincs sem az oktatási, sem a szektor-közi intézmények között azonos koncepció alapuló fejlesztés, működtetés.	Legyen egy folyamatos egyeztető fórum, mely felel az esélyegyenlőségi program összehangolt megvalósításáért	- Esélyegyenlőségi programot megvalósító Egyeztető fórum létrehozása, (tagjai minden akcióterv megbízott felelőse a leírt 6 területen, valamint minden szektor megbízott képviselője) - Fórum munkatervkészítése, melyben a főbb tevékenységek: rendszeres egyeztetések, önellenzés, önértékelés elvégzése, visszacsatolások, korrekciók, kommunikáció, pályázati források felkutatása, bevonása	Önkormányzat humánpolitikai osztály vezetője	2007. nov. 30. 2008. szept. 01.	Létrejött az esélyegyenlőségi programot koordináló fórum (minimum 10 fő), és rendelkezik munkatervvel, SZMSZ-szel	Működik az esélyegyenlőségi programot koordináló fórum, Az egyes akciótervek megvalósításának értékelése, visszacsatolása és egyeztetése megtörtént (minimum félévente)	Működik az esélyegyenlőségi programot koordináló fórum, mely átdolgozta, továbbfejlesztette a programot az aktualitásoknak megfelelően

Közoktatási Intézkedési Terv: fejlesztési célok, feladatok és ütemezésük feladatellátás szerint